

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 240

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
S'rada Zrinyi N-ral 11a.

INȘERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Leo
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscriptele nu se in-
napoiază.

Naționalitățile din Turcia și naționalitățile din Ungaria.

Arad, 7 Septembrie.

Marile ziare austriace și ungurești, pe cari le întrețin generoasele fonduri secrete ale ministerului nostru de externe, vestesc în largul lumii, că genialul conte Berchtold, de abia întors din excursiunile sale de plăcere, a izbutit să-și concretizeze planurile mântuitoare pentru Turcia și că în curând vor începe tratativele diplomatice între puterile europene.

Care va fi rezultatul acestor tratative, ce vor pune în mișcare istețimea tuturor vulpilor diplomației, se poate prevedea. Vor curge vorbele de miere, pornite din inimi de fiere; se vor arunca poate, în presa lumii, și câteva note diplomatice, una mai perfidă ca alta; apoi se vor încurca și mai rău itele problemelor balcanice, iar biata împărăție turcească se va feri, cum va putea mai bine, de grozava dragoste a prietenilor și sfătuitoare din rezedințele europene, unde se cultivă acelaș bizantinism asiatic ca și pe malurile Bosforului. În sfârșit, când se va fi spart și acest mult trâmbițat bălcu apusean, cu mărfuri orientale, Excelența Sa contele Berchtold va putea plânge în tihnă pe ruinele sfărimatei sale glorii de câteva săptămâni...

Pentru ispășirea acestor rătăcirii vinovate, cari nu vor întârzia să-i turbure conștiința politică, succesul contelei Aehrenthal ar trebui să se pregătească de pe acum. Trufașul pacificator de cabinet al popoarelor balcanice ar trebui să se pocăiască mai întâi față de naționalitățile din monarhie, pe cari

le-a uitat de-a binele, cu toate suferințele și aspirațiile lor, numai din slăbiciune pentru naționalitățile din Turcia. E adevărat că proverbul unui neam de țărani ca noi, zice: „mai aproape pielea decât cămașa”, ceea ce înseamnă, cu alte cuvinte, că poți să îți la alții, iar de dragostea ta să îți se rupă inima. Inșă proverbul acesta exprimă numai un gând al norodului celui prost. Altul e gândul boierilor de tagma contelui Berchtold; își văd și ei de pielea lor, nu-i vorba; ci fiind și generoși din fire, se prăpădesc de dragoste după cămeșile altora, fie în căsnicie, fie în politică...

Așa și Excelența Sa, contele Berchtold. Ce să-i pese dumnealui, că este cancelarul unei împărății cu multe naționalități, cari se dușmănesc între ele ori sunt prigonite de guvernul? Destul că, în momentul când a fost numit ministru de externe, s'a declarat și Austriac și Ungur, ca să poată reprezenta, în chip desăvârșit, monarhia austro-ungară sau diplomația cu două fețe. De aci încolo, s'a isprăvit cu naționalitățile de sub sceptrul Habsburgilor; doar nu va fi așteptat lumea, ca Excelența Sa contele Berchtold, Austriacul în costum maghiar, să mai facă și pe Cehul, Polonul, Ruteanul, Italianul, Sârbul, Slovaca, Croatul, Sasul, ori chiar pe Românul împărăției! Câte costume ar fi fost nevoit să schimbe pe zi, într'astfel de situații, bietul conte și cum s'ar mai fi putut proclama creștinul nostru drept mântuitorul naționalităților creștine din Turcia, dacă se încurca dela început cu problema naționalităților din Austro-Ungaria, sau numai din Ungaria, unde starea politică și culturală a popoarelor nemaghiare a devenit un teribil nod gordian, imposibil deînghițit în sec?

Dar iată că, trăgând cu buretele peste popoarele asuprite din propria sa țară, și încercând să facă pe marele protector al popoarelor de sub sceptrul Sultanului, contele Berchtold și-a găsit beleaua, și în loc de flacăra unui geniu al politicii orientale și-a aprins în cap de abia patele nerumegatei sale cutezanțe. Intr'adevăr, din toate părțile monarhiei și mai cu seamă dela noi, din fericita Ungarie a oligarhiei medievale, se aud protestări energice în contra politicii noului cancelar, care vrea să măture în Balcani, înainte de a fi căutat să vadă ce ar fi de măturat pentru curățirea vastului grajd al lui Augias, reinviat politicește prin sistemul dualist. Cu drept cuvânt, naționalitățile prigonite în Austro-Ungaria se revoltă de atâta nepăsare și de atâta cinism din partea cancelarului lor, care ar trebui să se pocăiască, până mai este vreme, pentru păcatul săvârșit față de viitorul propriei noastre monarhii. Sau poate că, într'un apropiat războiu european, contele Berchtold contează mai mult pe recunoștința și sprijinul naționalităților din Turcia, decât pe mulțămirea și jertfele popoarelor de sub sceptrul Habsburgilor?!

Dar marea rătăcire politică a noului nostru ministru de externe ar cere o pocăință și față de opinia publică europeană. Această opinie publică, pe care n'o pot amăgi zierele alimentate cu fonduri secrete, știe cât sunt de nemulțămite cu soarta lor cele mai multe popoare din Austro-Ungaria și cât de puțin temei se poate pune pe faimoasele „experiențe” ale cabinetelor din Viena ori Budapesta în materie de autonomie națională. Totuși, în motivarea planurilor sale de reorganizare a Turciei, contele Berchtold a fost în

Un apostol al libertății*)

De Corneliu Moldovan.

Montarea piesei „Stălpii societății” la teatrul Național din București, a avut pentru mulți însemnătatea unei serbători. Era în sfârșit vremea ca să se deschidă primitoare porțile scenei noastre, pentru genialul oaspe dela nord. Tot în decursul acestui an, *Comedia Franceză* se pregătește a primi cu onorurile cuvenite câteva din capodoperele marelui Ibsen, și astfel, prin această ultimă vizită, se va anunța lumii întregi, de pe sce la *Casa lui Moliere*, triumful deplin al ibsenismului. Impotriva tuturor așteptărilor, cu multe rezerve ce-i dreptul, la noi, *Stălpii Societății* au plăcut, și dela sine se înțelege că această întâie încercare a actualei direcțiuni, va trebui în curând reinovită.

Pentru publicul nostru, cu un simț moral nu tocmai limpede, și cu un gust artistic nestatornic, montarea pieselor lui Ibsen va însemna un folos netăgăduit: se va deprinde ascultătorul român cu opere cari trezesc un germen de ideal, un orizont de morală, și încetul cu încetul, se va obișnui cu lucrările dramatice cari cer publicului, nu numai admirație și aplauze, dar și puțină *gândire*.

*) Din volumul „Literatura noastră dramatică”, sub tipar.

Pentru o societate fără temelii adânci, ca a noastră, cu obiceiuri nesigure și cu principii schimbătoare, cu înclinații spre politicianism și spre parvenire, pentru noi Români, Ibsen poate fi un izvor nesecat de minuni. — Răspândirea ideilor acestui cugetător ar putea ajuta — aceasta fiind cea mai mare minune! — la formarea unei *opinii publice*...

Totul sau nimic!... iată principiul *nouei libertăți* pe care o profesează pastorul Brand, iată drumul care duce la perfecție și la fericire, iată prețul răscumpărării idealului, după Ibsen, cel din urmă apostol al adevărului.

Omul și-a câștigat greu *libertatea*, în curgera vremii, și n'a ajuns stăpân pe sine decât după jertfe bogate, pe care le-a semănat fără număr pe câmpurile războaielor și pe ulițele scaldate în sângele răsvrătirii. Drepturile omului s'au cucerit după veacuri multe de întuneric și solăvie, cu sacrificiul atâtor eroi și al atâtor gândiri geniale.

Nici astăzi încă zâmbetul senin al acestor zeițe moderne — *libertatea* — nu strălucește pretutindeni; sunt încă multe țări prin continentele depărtate, unde sclăvia nu s'a stins, sunt încă finuturi unde negoțul de carne e pus sub sceutul legilor; Coranul îl prevede ca o condiție esențială a siguranței și mării *islamului*.

Pentru rușinea civilizației noastre, aceste urme vechi de robie se șterg anevoe, și ceea ce

e mai trist, e că însăși europenii exploatare, în lăcomia lor de aur, se arată de multe ori mai tirani decât chiar faimoșii satrapi ai cetăților antice... Totuși, se poate susține că omul a cucerit aproape pretutindeni *libertatea corpului* ca un principiu fundamental al vieții, și că în sfârșit, se poate bucura de toate darurile acestei libertăți, care de multe ori, din nefericire, nu-i decât iluzorie. (Nu fac aluzie la starea nemernică a țaranului român din unele județe ale Moldovei, ci mă gândesc la negrii din Congo, cu care țaranii noștri au multe puncte de asemănare în mizerie).

E însă o altă treaptă de cucerit, în războiul crâncen al vieții, și anume *libertatea sufletescă*, pe care numai *revoluția morală* ne-o poate înlesni. — Sub acest stindard al *adevărului* și al *păcii*, omenirea, prin exemplarele ei alese, întreprinde cea mai dureroasă și mai tacită luptă, cu nădejdea ultimei cuceriri.

Sufletul omenesc, în afară de teroarea morții și-a destinului, atât de fatale și neertătoare, e sclav instinctelor și pasiunilor, fiind urmărit până în ceasul din urmă de false principii, de prejudecății, de articolele tirane ale legilor, de tradiție și obiceiuri, de remușcări și amintiri. Conștiința nu se simte niciodată liberă, iar viața e o înlanțuire de compromisuri și minciuni convenționale. Ceasurile bucuriei noastre sunt otrăvite de mizeria albă a regulilor de bună cuviință, fiind pretutindeni urmăriti de stafia falsei morale, care își schimbă neconștient porun-

te”, crezând că sbuciumata noastră monarhie ar fi recunoscută, de toată Europa, drept raiul naționalităților! Este, de sigur, o îndrăzneată tentativă de mistificare în această atitudine a cancelarului austro-ungar, — față de opinia publică europeană și misitificatorul, demascat cât ai bate din palme, ar trebui să se pocăiască plin de rușine, convingându-se că nimenea, în veacul nostru, fie chiar ministru de externe, nu mai poate lua în bătaie de joc principiul naționalităților, acasă la dânsul, proclamându-l sfânt — în Turcia!

În sfârșit, contele Berchtold ar fi dator să se pocăiească și față de prietenii săi dela Budapesta, cărora le-a făcut — fără să vrea — cel mai prost serviciu posibil, atrăgând iarăși atențiunea de obște asupra gospodăriei politice mai rea decât turcească ce se practică în Ungaria față de popoarele nemaghiare. De când cu inițiativa ministrului nostru de externe, pentru autonomia națională a popoarelor creștine din Turcia, oligarhii noștri se pot aștepta, într'adevăr, ca mâne-poimâne, un cancelar mai înțelept al Monarhiei Habsburgice să socotească drept o sfântă datorie a sa, ca să pacifice, prin descentralizarea națională, mai întâi popoarele nemaghiare din Ungaria și abia pe urmă popoarele creștine din Turcia! În acest caz, ar putea servi mult mai bine și „experiențele” făcute de Austria cu naționalitățile ei. Acolo s'a renunțat, în mare parte, și s'a renunțat de nevoie, la egheonia germană, iar cu vremea se va părasi, pe toată linia, orice fel de politică antinațională, fără de nici o intervenție a contelui Berchtold. Tot astfel se va întâmpla, odată și odată, în Turcia europeană, precum aceiaș prefacere radicală va trebui să se facă în Ungaria turcească a zilelor noastre.

Deocamdată, firește, lucrurile n'au ajuns până aci. Dar oamenii de stat, când nu sunt simpli farsori, se disting prin darul lor de a prevedea viitorul și de a preveni, cu înțelepciune dreaptă, primejdiiile lui. Contele Berchtold, ambiționând faima oamenilor de stat, a vroit să prevadă viitorul împărăției turcești și a chibzuit, între părțile cabinetului său vienez, mijloacele prin cari guvernele otomane ar putea să prevină primejdiiile unei hotărâtoare deșteptări a naționalităților subjugate

din Turcia. În acest scop, ministrul nostru de externe a crezut că e bine să dea pildă, bărbatilor de stat din Constantinopol, situația naționalităților dela noi. Aci e rătăcirea vinovată a contelui Berchtold. Pentru că, de s'ar fi gândit cu mai multă sinceritate, ar fi trebuit mai curând să ia pildă, el însuși, dela soarta Turciei, spre a preveni repetiția fenomenelor politice de acolo, în propria noastră monarhie, unde atâtea popoare sufăr cel puțin aceleași prigoniri ca și creștinii din țara turcească!

Neînțegeri în jurul remanierii cabinetului austriac. În cabinetul austriac sunt în perspectivă mai multe schimbări. E vorba ca portofoliul ministrului de comerț să-l ocupe actualul șef de secție al acestui minister, Seidler. În contra numirii lui ca ministru s'a pornit o vie mișcare în cercurile influente ale marilor industriși. Motivul pentru care Seidler nu e binevăzut în aceste cercuri, e discursul ce l'a rostit el de curând în chestia agrară, în care discurs candidatul la minister a luat apărarea micilor industriși.

Delegațiunile. Nici până astăzi nu s'a fixat încă termenul primei ședințe a delegațiilor, se dă însă cu socoteala că aceasta va avea loc în 27 l. c. În consiliul de miniștri ce se întrunește probabil în 16 l. c. se va stabili programul definitiv al delegațiilor și se vor lua măsuri pentru a asigura mersul normal al ședințelor.

Congresul studențesc din Craiova.

De I. Grămadă.

Arad, în 7 Septemvrie.

Al doilea congres *serios* al tinerimei române de pretutindeni care va dura, începând cu ziua de mâine, trei zile în capăt, se va ține de data asta, în orașul Banilor, la Craiova.

Pregătit, ce-i drept, cu mai puțin interes din partea tinerimei universitare — dacă facem excepție de o neînsemnată adunare de protestare din București — și stărnind din pricina asta și mai puține discuții în presă, congresul acesta croit, ca și cel din 1909, pe

temelia *crezului naționalist*, este cu toate acestea cea mai frumoasă și mai demnă manifestare de *renaștere* a tinerimei universitare române.

Tinerimea aceasta, crescută într'o nouă școală și înzestrată cu un simț mai dezvoltat pentru nevoile materiale și spirituale ale neamului nostru, părăsind pentru totdeauna ideile înguste ale unei generații de studenți, — să-i numim „romantici” — cari credeau că-și împlinesc datoria lor de studenți, de floare a neamului, dacă sparg fereștile la ambasada rusească sau la cea austro-ungară, ca apoi să asalteze cafenelele și birturile unde-și serbau victoria problematică, tinerimea aceasta, nouă, entuziastă și dornică de muncă, vroiește să rupă cu trecutul, să devie un adevărat factor de ordine, de cultură și de muncă în viața neamului românesc.

De aceea, când tinerii de azi în loc să devie agenții electorali ai unui partid politic, cer la Iași o bibliotecă mai bogată și mai bine organizată; când în locul manifestațiilor zgomotoase de stradă, ei se ocupă cu crearea de căminuri studențești în fiecare centru universitar mai însemnat: la București, la Iași, la Viena, la Cernăuți, la Budapesta, la Paris și la Cluj; când în locul unui pelerinaj la columna lui *Tata Traian* din Roma, ei iau toiagul în mână și merg de se închină la Putna, la Tebea și la Mănăstirea Dealului; când afară de cursurile dela universitate ei mai au timp să înființeze pentru țărani și muncitori case de cetire la sate și în mahalalele orașelor, putem vorbi cu drept cuvânt de o *renaștere* a tinerimei noastre, care înseamnă și o renaștere a poporului românesc.

Programul chestiunilor, cari vor fi discutate în congres, este destul de bogat și de serios, deși nu-i așa de metodic întocmit ca cel din 1909, când li s'a dat un rol mai însemnat *provinciilor* românești, și mai puțin *societăților* studențești. Noi ne-am bucura dacă la acest congres se va vorbi mai puțin despre *ce au să facă* tinerii noștri, și mai mult despre *ce au făcut* dela ultimul congres general până acum. În caz contrar vom avea de înregistrat numai că după generația de

cile; — ceasurile plimbării noastre sunt zădărnice de tirania modei, însăși clipele de odihnă sunt asfixiate de visurile meschine ale veștii lacome și neastâmpărate. — Tirania modei, împreună cu tirania justiției de astăzi, părtinitoare și imperfecte, sunt cele două vrăjmașe ale fericirii.

Omul modern trăiește o viață de amănunte: energia sa e risipită în scrupule mici, în grijile microscopice, dar nenumărate ale formalismului de birou, neavând în afară de strălucirea aurului, nici o altă lumină de... ideal. — Omul modern, precum n'ar avea ce face cu libertatea corpului și-a întocmit singur închisori temporare, care-l terorizează fără să prindă de veste, cu mizerii lente și ucigătoare: aceste închisori sunt *saloanele*, sterpe de ideal și stăpânite de modă, unde înfloresc ipocrizia și spoiala minciunilor convenționale. Mecanismul social modern a transformat pe om într'o păpușă fără individualitate pronunțată și fără drepturi reale sufletești.

Pentru cucerirea acestei libertăți, pentru triumful neatârării morale, al individului și al conștiinței, pentru întemeierea *celui de al treilea regat*, al fericirii și al libertății, — Ibsen, cel dintâi a dat semnalul revoluției morale, chemând întreaga omenire la luptă în potruva dușmanului puternic care locuiește în însăș sufletul nostru. Strigătul de libertate care a izbucnit din pieptul tânăr și entusiast al lui Schiller, era un strigăt de trâmbită, sonor și cu vibrații rășboi-

nice, menit să rupă lanțurile ruginite ale sclaviei, să spargă porțile ferecate ale temnițelor... Strigătul de libertate care răsună, evlavios și grav pe buzele înțeleptului Ibsen, deschide sufletului omenesc orizonturi limpezi și senine, și, dacă nu trezește în inimile veșnic lacome nici o făgăduință de spoliare, de trofee și de prăzi bogate, în schimb, ne pregătește cugetul și inima, pentru a fi vrednici ca să atingem pământul făgăduinței, pe care nimeni nu-l locuiește încă și pe care nu-l putem cuceri nici cu arme perfecționate, nici cu vitejie sângeroasă...

Nora e o păpușă, copil-păpușă în casa părinților, femeie-păpușă în casa soțului, — nu știe să cugete și nu-și poate făuri un ideal. În ziua când faptul cel mai însemnat din viața ei, salvarea vieții bărbatului, e osândit de prejudecăți și aproape să fie osândit de lege, Nora, se simte o străină între zidurile mincinoase ale familiei. Părăsindu-și soțul și copiii, pleacă în lume, să învețe a trăi, să încerce a fi ea, să-și îndeplinească datoriile față de *ea însăși*. Încețând de a fi păpușă, Nora devine liberă.

Tot astfel *Ellida*, *femeia dela mare*, e sclava unei imagini fantastice, plămăuire a sufletului ei mistic și bomav, care visează un logodnic depărtat, rătăcitor în largurile mării. Asemenea *Sentei* din *Corabia fantomă* a lui Wagner, *Ellida*, așteaptă în fiecare clipă sosirea spaimântătorului pribeag, care o va duce cu el în zărilor misterioase și tulburi ale necunoscutului.

Deși căsătorită, păstrează acelaș cult tainic, aceeaș pasiune mistică logodnicului înșelat, și astfel, viața ei sub acoperișul familiei, e o înlăturire de clipe mistice și chinuitoare. Logodnicul apare din larguri și-i face semn să-l urmeze... *Ellida* e sclava acestei stafii, pe care i-a făcut-o educația ei de păpușă mistică, fără de prinderea discernământului și fără puterea de lăgăritărie.

În clipa când bărbatul însă îi deschide, pentru întâia dată în viața ei, puțința de a cumpani faptele, — când își dă seamă că într'adevăr ea are libertatea de a cugeta și de a-și alege singură destinul, obsesia încetează, fantasma atât de temută dispăre din sufletul bolnav.

O situație identică are *Svanhild*, păpușă-romantică din *Comedia iubirii*.

Agnes de asemenea este o sclavă — sclava amintirilor și a suferinții retrospective. Renunțând la viața de lux și abundență pe care i-o înlesnea societatea, urmează pe păstorul *Brand*. *Brand* însă, nu-i îngăduie nici o părere de rău pentru trecut, nu iartă ca măcar o singură clipă să locuiască în sufletul omenesc, compromișul și îndoiala. — *Totul sau nimic!* Regretul e tot atât de vinovat ca și amintirea, tentația e tot atât de gravă ca și păcatul.

Agnes se jertfește până la urmă, renunță la tot, la fericirea căminului, la copilul atât de iubit, care se stinge din cauza climatei, și rămâne

stare să se laud pe la 1906 care urmează acum și din ostenele crede că povestie despre anii câtă și tinerimele cele mai bune s

Dacă pe lângă congres, tinerii vorbind despre mutată dela ar mult respect și cât cum au făcut — anul în care bil dela Giurgiu din anul acesta *ționalist*, care comun al tuturor puțin transfigurate politice, decât însemnată din putem spune că rația de acum, da o dovadă de

Și neamul răstribite, are n de un mai deșgăție *individua*

Dela tinerii înainte de toate re a *istoriei* și se poate câștiga mântului nostru teptăm o tradiție românească și a trăește neamul naștere a unui adevărata decă „Tinerii, fiind lea deschisă de straia din frumea nouă”. A prin știință și perioare, că g vit, iar la orizont vrednică de as toate țările rom

*) S. Mehedi

nedeslăpita de misiune: zidire Brand însă, în mulțamește număruntarea la dragostea și la neață le trimite îi dă cu bucurie odată cu viața de pregătit și at presus de robia

Brand e de idealului, pentru sacrificiu. Jertfa nu șovăește o s de principul „tentațiile și corște că va ating însă hulit și pă pentru care se ca un sclav, ur la fericire num arăta, și nu tin astfel săvârșes *Când noi mor* viața pentru va

Ibsen, măsuri și-a clădit acti Prooroci nici într'un viitor d ierea unei soci

stare să se laude tocmai cu aceste „experiențe” pe la 1906 care a muncit și a produs roade, urmează acum una care trăiește din munca și din ostenelele antecesorilor. Ne place a crede că povestea cu visul lui Iosif din biblie despre anii mănoși și sterpi, nu va fi aplicată și tinerimei noastre, despre care nutrim cele mai bune speranțe.

Dacă pe lângă cele amintite, la acest congres, tinerii, în special cei din România, vorbind despre un insigniu comun, împrumutat dela armata română, vor arăta mai mult respect și admirație acestei armate decât cum au făcut-o unii congresiști în 1909 — anul în care s'a întâmplat cazul regretabil dela Giurgiu —; dacă dintre congresiștii din anul acesta, cari mărturisesc *crezul naționalist*, care crez trebuie să devie bunul comun al tuturor românilor, se vor afla mai puțini transfugi înregimentați în alte partide politice, decât cum s'a întâmplat cu o parte însemnată din congresiștii dela 1909, atunci putem spune cu toată convingerea că generația de acum, nu numai cea din România, da o dovadă de caracter tari și neșovăitoare.

Și neamul nostru, în aceste vremuri de răstribite, are nevoie mai ales de caractere și de un mai dezvoltat spirit de jertfă și abnegație *individuală*.

Dela tinerimea noastră, căreia-i dorim înainte de toate o mai desăvârșită cunoaștere a *istoriei* și a *geografiei* românești, care se poate câștiga numai prin cutrierarea pământului nostru, dela această tinerime așteptăm o transformare radicală a sufletului românesc și a condițiilor de viață în care trăește neamul nostru, căci „adevărata renaștere a unui popor începe cu tinerimea sa; adevărata decadentă tot de acolo începe”. „Tinerii, fiind abia la început și având calea deschisă înaintea lor, stau întocmai ca straja din fruntea vasului pornit spre „lume nouă”. A lor e datoria să ne dovedească prin știință și alte manifestări sufletești superioare, că generația interimară s'a isprăvit, iar la orizont se zărește o nouă generație, vrednică de așteptările neamului nostru din toate țările românești”.*)

*) S. Mehedinți „Către noua generație” pg. 23.

Situațiunea internațională.

Acțiunea în interesul păcii. — Wilhelm II în Elveția.

Paris, 5 Septembrie.

(S) Ultimele știri telegrafice cu privire la situațiunea internațională ne permit ca să privim situațiunea printr'o prismă mai optimistă. Cu toate acestea nu putem fi cu totul liniștiți căci pericolul unui război general în Balcani a fost numai *amânat* — și nici nu se știe pentru cât timp — iar nu înlăturat.

D'abea au trecut două săptămâni de când spiritele în Balcani, și în special în Bulgaria, erau așa de agitate, așa de pornite spre un desnodământ sângeros, încât izbucnirea războiului părea o chestiune de zile... Marile puteri și-au dat repede seama că dacă nu se va face o intervențiune *serioasă* și în acelaș timp destul de energică în interesul păcii, națiunile creștine din sudul Dunărei vor scoate sabia din teacă spre a scutura de pe umeri urgisitul jug turcesc.

Considerațiunea aceasta a făcut pe toate cabinetele europene să primească a discuta propunerea contelui Berchtold, care a avut dibăcia de a lua el inițiativa unei acțiuni pacificatoare în Balcani. Am spus, într'un articol precedent, că statele Triplei-Înțelegeri, adversare Triplei-Aliațe, privesc inițiativa contelui Berchtold cu neîncredere și, în orice caz, sunt *geloase* că pasul acesta important a fost făcut de un ministru al Triplei. Cu toate acestea chiar și Franța, Anglia și Rusia au fost *nevoite* să admită utilitatea acțiunii începute de contele Berchtold și să declare că aderă la propunerea acestuia.

Cuprinsul propunerii lui Berchtold este bine cunoscut; acțiunea de intervențiune a marilor puteri va avea două mari scopuri: *Linisterea* spiritelor în micile state creștine din Balcani spre a evita războiul și *descentralizarea* politico-administrativă a Turciei, cu scopul de a da în sfârșit satisfacțiune revendicărilor națiunilor creștine din Turcia.

Stadiul în care se găsește acțiunea în in-

teresul păcii este acesta: Reprezentanții diplomați ai Austro-Ungariei pe lângă guvernele marilor puteri au comunicat verbal nota circulară a contelui Berchtold. Propunerea a fost *primită* de toate puterile în *principiu*. Acum urmează să se discute *partea practică* a propunerii: punctele din programul de intervențiune elaborat de ministerul de externe din Viena.

Nu este exclus ca în această privință puterile să nu cadă așa de repede de acord, căci pentru *existența statului otoman* în Europa este de o mare importanță *până unde* va merge „descentralizarea” adoptată în principiu de puteri. Această descentralizare nu va însemna oare moartea „omului bolnav”, nu va fi oare o definitivă împărțire a posesiunilor turcești din continentul nostru?

Aici trebuie să observăm că pe când unele dintre puteri, și anume puterile Triplei sunt pentru *menținerea statului-quo*, altele și anume Dubla-Aliață inclină mai mult spre o *soluțiune radicală* a chestiunii orientale, soluțiune care nu exclude gonirea turcilor din Europa!... Va fi foarte greu de a se găsi o cale mijlocie care să împace ambele partide. Credem însă că iubirea de pace sau mai sincer zis *teama* de un război general european, care nu va fi o jucărie, va triumfa și de astădată și diplomația europeană va găsi soluțiunea justă spre a înconjura și de data asta furtuna ce amenință să se ridice în Balcani.

Ieri, în 3 Septembrie, împăratul Wilhelm II. însoțit de o strălucită suită a sosit la Zürich, în Elveția, spre a face o vizită guvernului feudal al republicii Elveția.

Primirea ce i s'a făcut suveranului german a fost din cele mai călduroase și strălucite. Atât la Basel, unde împăratul a intrat în Elveția, cât mai cu seamă la Zürich poporul elvețian care este *german* în aceste părți a salutat în mod călduros pe Wilhelm II.

Programul recepțiunilor este foarte bogat și totul denotă importanța unei vizite de deosebit cuprins politic.

Scopul, mărturisit chiar de presa ger-

nedeslăpă de soțul ei, care are de împlinit o misiune: zidirea *nouei biserici* a credinței... Brand însă, intransigent și necruțător, nu se mulțamește numai cu atât; îi cere o jertfă nouă, renunțarea la amintirile din vremuri bune, la dragostea și la lacrimile pe care în fiecare dimineață le trimite ofrandă copilului mort. Agnes îi dă cu bucurie și această ultimă jertfă, însă odată cu viața ei... Sufletul omenesc nu-i destul de pregătit și atât de puternic ca să se ridice mai presus de robia *durerii*.

Brand e de asemeni un sclav, un sclav al idealului, pentru cucerirea căruia nu uită nici un sacrificiu. Jertfește totul, familie, soție și copil, nu șovăește o singură clipă, fiind călăuzit numai de principiu „*totul sau nimic*”. Numai ocolind tentațiile și compromisurile, pastorul nădăjduște că va atinge lumina culmilor divine. Moare însă hulit și părăsit, fiind ucis cu pietre de acei pentru care se jertfește și jertfise totul. Moare ca un sclav, un sclav al idealului, căci drumul la fericire numai libertatea sufletului ni-l poate arăta, și nu tirania propriei noastre vieți. Tot astfel săvârșește și sculptorul *Rubek*, din opera *Când noi morții vom învia*, care-și sacrificase viața pentru vanitatea artei.

Ibsen, măsurând adâncimea mocirlei în care și-a clădit actuala societate temelile, nu poate prooroci nici o mântuire. Nădejdea și-o pune într'un viitor de adevăr și libertate, în întemeierea unei *societăți nouă*. „*A căuta între pereții*

familiei moderne fericirea, ar fi o adevărată încercare de răsvrătire” spune păstorul Manders din *Strigoii*.

Nu! Fericirea e a zilei de mâne. Va trebui mai întâi să se purifice sângele omenesc, infectat de boale și desfrâu, pentru ca fiii noștri să nu se nască strigoii, ei ingeri. Sufletele noastre vor trebui purificate de ipocrizie, iar potecile gândirii dispărăginite de fantasmă și stafii, precum și de gunoii prejudecăților. De asemeni, instinctele vor trebui să-și primenească și să-și modereze pornirile, iar patimile, din care izvorăște numai boala și infirmitate, să se filtreze prin înțelepciunea altruismului, — în sfârșit, să dispară minciuna pe care se razimă întreaga clădire modernă, — căci atâta vreme cât *Stâlpii societății* vor fi putrezi la temelie, nimic trainic nu se poate clădi. Prăbușirea amenință dntr'o clipă într'alta.

Primenirea sufletelor nu se poate face decât printr'o pasiune înaltă sau o credință puternică. Iubirea redesteaptă în *Constructorul Solness* puterea adormită a activității utile, iubirea scapă sufletul păcătos al escrocului *Krogstad*, iubirea ajută neastâmpăratului *Peer Gynt* să moară, iubirea dobândește dela cercuri ertarea neînduplecatului *Brand*.

Mântuirea unui suflet nu se poate niciodată dobândi prin jertfa unui singur; numai familia poate pregăti fericirea societății de mâne. Numai atmosfera candidă și luminoasă a că-

minului, poate răscumpăra erorile trecutului și îndrepta greșelele în care am putea cădea în viitor. Numai în sânul familiei sufletul poate învăța adevărata libertate și se poate pregăti pentru harul celui *de al treilea regat*. Biblia greșeste când spune că „*singurătatea este tara celui puternic*”, căci în singurătate nu poate locui nici binele, nici idealul. Libertatea nu poate fi înțeleasă decât colectiv; — nu există selăvie mai amară decât să fii singur...

Domnia universală, care păstrează taina îndepărtatei fericiri, nu poate fi cucerită decât prin *voință*. Nu voința izolată a individului, voința egoistă a lui Brand, ci voința socială, voința puternică și rodnică a familiei, voința morală și liberă a societății.

„*Un ideal nou* — zice Julian Apostatul din marea epopee a lui Ibsen *trebuie să ne inspire totodată și puterea de a-l realiza*”. Căci nu există idee mare care să nu fie întovărășită și de forța îndeplinirii ei, după cum nu se poate închipui sentiment puternic care să nu se poată topi într'o idee mare. Veșnic și pretutindeni să ne călăuzească numai iubirea, iubirea și dorința binelui, căci „*Dumnezeu*” — spune Ibsen — *e iubire și caritate*”.

mană, care însoțește această vizită cu lungi și călduroase comentarii, este de a stabili în Elveția o anumită influență germană, care să contrabalanseze curentul francofil și germanofob ce s'a pornit aici în cantoanele franceze.

Atât Franța cât și Germania au încercat în timpul din urmă să stabilească asupra Elveției o tutelă... Fiecare din cele două mari state rivale caută să atragă în sferele politice sale pe elvețieni. Până acum acțiunea influenței franceze a fost mai puternică și vizita împăratului Germaniei are ca scop restabilirea echilibrului în favoarea politicii ce se face la Berlin.

În orice caz pentru pacea și armonia internă a Elveției această vizită a fost stricătoare căci ea a redeșteptat vechea rivalitate dintre francezii și germanii cari sunt cetățeni ai liberei republice elvețiene.

O călătorie în Germania.

Conferința ținută de Dr. Horla Petra-Petrescu.

III. Weimar.

Dacă zilele petrecute în Nürnberg sau pe Wartburg îți par niște Dumineci minunate — zilele, cari le trăiești în Weimar sunt niște sărbători sufletești ale unui intelectual, sunt Crăciunul sau Paștele sufletului, dacă mă pot exprima astfel.

Am stat doi ani de zile în depărtare de două ore că acceleratul de Weimar, și n'am îndrăznit să mă duc, să văd și eu locurile unde au trăit cei doi dascăli: Goethe și Schiller. Aveam totdeauna sentimentul, că nu sunt destul de aprovizionat cu cunoștințele istorice și literare, că am să fac concurență omului semidoct, care admiră fără să știe, ce admiră.

Nu-mi venea să cred, că va fi cu putință să cale odată cu piciorul locurile, unde au călcat ei, și mă cutremuram la gândul, că o să fiu părtaș de impresiile aceste personale. Cunoștințele mele mi-se păreau mirmidone, și de aceea m'am pus pe lucru, am citit opere de ale lor, biografii, lucrări de estetică, am frunzărit prin bibliotecile publice ale orașului Lipsca, revistele redactate de dânsii și, într-o bunădimineată, abia târziu, mi-am luat „inimă din țigă”, și am pornit-o la drum.

Frankfurt-ul am Main, unde s'a născut Goethe, nu mi-a adus concentrarea sufletească, care o așteptam. Orașul e prea mare pentru așa ceva. Cei 400.000 și mai bine de locuitori, au zidit case nouă, modern; automobilele fac prea mare șgomot în orașul bogătanilor din Germania, (căci acest Frankfurt are 831 de milionari). Celebra gară, cu cele 500 de trenuri pe zi — toate acestea mi-au turburat liniștea, încât n'am putut să mă transpun în epoca lui Goethe, decât foarte cu greu, și foarte pentru scurt timp, în casa lui și în piața dela „Römer”.

Doar mai contrarul în Weimar. Orașul n'are nici chiar acum mai mulți locuitori, decât are Brașovul, sau Sibiuul. Pe timpul lui Goethe era un sat mai măricșor, cu 769 de case.

Dar ce bucurii sufletești în schimbul acestei lipse de locuitori. Străzile sunt străzi liniștite de provincie euminte — căci există și străzi de provincie bădărane, semidocte și obraznice! — case zidite fără de spoială de lux modern falsificat, case încăpătoare, cu coperișe late, cu olane înegrite de vreme, cu ferestrele largi, solide, cu ușile încăpătoare, cari îți poftesc bun-sosît. Din toate transpiră sănătate, bonhomie și liniște patriarhală.

Aici te poți concentra, aici poți medita mai pe îndelete la problemele grele de rezolvat, aici capeți o privire mai ageră, plimbându-te prin dumnezescile parcuri, cari au fost plantate de Goethe și de marele său mecenat Karl August.

Mai cu seamă parcul acesta este neuitat. Căstani și tei înalți, bătrâni, luminisuri de poiene minunate, bănci așezate la îndemâna fiecărui, momente, mici refugii contra ploii, pășul Ilm, în saluri de gaz-lă, casa simplă, prietenoasă dela „Am Stern”, unde a locuit Goethe ani îndelungați, până

la bătrânețe — toate au pe cea lucrurilor, cari nu se uită.

Din câte parcuri am văzut eu, pe cea parcul din Bayreuth, unde este îngropat Rich. Wagner, să i faci concurență, dar e mult mai mic, căci n'are zecile de kilometri, cel din Weimar. Și ceea ce-ți place este, că nu e regularitatea parcurilor din Schönbrunn, de pildă, unde vezi ce a lucrat mâna omenească, până când aici este natura în largul ei, ca la parcurile de sistem englezesc.

Dacă ar fi să enumăr toate personajele mari, cari au trecut prin Weimar și au fost oaspeții lui Goethe, ar trebui să pun la încercare paciența Dv. pentru câteva ceasuri. Tot asemenea dacă aș vrea să exhaurez importanța Weimarului.

Ceeace se poate spune în conferința de astăzi este, de sigur, prea puțin și prea neînsemnat, dar alte orașe își cer și ele dreptul lor.

Înainte de toate casele nude au locuit și au murit Schiller și Goethe. Odăile lor de lucru, de o simplitate excesivă. Lipssește luxul nebun, lipsec biletoarele bizare din odăile de lucru ale scriitorilor noștri din ziua de astăzi — mă gândesc la D'Annunzio, la Sardou, cel mort de curând, la Pierre Loti. Mese solide de lemn simplă, mobile, cari nu cochetează cu privitorul, ca să ajungă în grația lui — aranjamentul cât se poate de spartanic, apropiindu-se de idealul unei „Ausdruckkultur” viete de Avenarius și a oamenilor săi din societatea „Dürerbund”.

Teatrul, în fața căruia se află statuia celor doi dascăli, executată de sculptorul Reischel, este nou. Cele mai recente inovații scenice se află aplicate aici: proscenul variabil („Drehbühne”), pentru piesele lui Shakespeare, d. e., unde au să se succedă în locuri deosebite zeci și zeci de scene independente, orchestra se poate ridica sau se poate enfonda, în cazul din urmă la operele lui Richard Wagner. Un „foyer” de toată frumusețea, cu picturi murale de pictorul cunoscut Ludovic de Hoffmann. Teatrul s'a inaugurat în 1908, pe locul unde a fost cel vechiu, condus câțva timp de Goethe.

De muzee cred că se subînțelege că nu duce l'p-ă Weimar-ul, așa, mic cum este el. Cel mai grandios muzeu e de sigur acela al lui Goethe, unde se păstrează cu scumpătate relicvii de ale lui.

O „arhivă Goethe-Schiller”, unde se află manuscrisele celor doi autori și traducerele din ei, în toate limbile, precum și studiile referitoare la opera lor, e tot ce-și poate închipui omul mai grandios în privința aceasta. Spre rușinea noastră, a românilor, n'am aflat nici o singură traducere românească în gigantica bibliotecă, cu toate că neamurile cele mai mirmidone, mai mici, erau reprezentate. Am trimis ulterior câte ceva, făcând apel la timpul său, și pe cale publicistică.

În Weimar a trăit și a murit, fiind îngropat în biserica orășenească, Herder, marele semănător de idei sănătoase. Aici i-se vede casa unde a locuit. Tot aici a locuit Wieland, autorul „Abderitiilor”. Tot aici se vede casa pictorului Lukas Cranach sen., precum și mormântul lui, „Răstăgăirea”, un triptih, se află în biserica orășenească.

Casa, în care a murit filozoful „supra-omului” (Dr. Übermensch) Fr. Nietzsche, în 1900, e prefăcută într-un muzeu și într-o arhivă de mare valoare. Acolo locuiește acum sora lui, editând sistematic opera postumă a fratelui. Casa părintească și mormântul lui Nietzsche, le-am văzut mai târziu în Röcken, un sat lângă Lützen, unde a murit Gustav Adolf, pe câmpul de luptă. Marele dușman al etice creștine, Nietzsche, zace lângă zidul bisericii din satul său.

Un punct principal de atracție pentru vizitatorii Weimarului este cimitirul unde zac, în coșcioge de lemn de mshagon, lângă principii casei domnitoare din Sachsen-Weimar, Goethe și Schiller, Cavoul, numit „Fürstengruft” este locul de pelerinaj a mii, zeci de mii de oameni, pe an. Tot în apropierea mormintelor lor se află și mormântul crediciosului secretar al lui Goethe, Eckermann, precum și al Dnei de Stein. Într-alt cimitir își dorm somnul de veci Christiane Vulpius, nevasta lui Goethe, și Musäus, povestitorul, ale cărui povești le cunoaștem și noi.

Liszt, al cărui jubileu s'a serbat de curând, a trăit lung timp aici. Sfârșitul vieții l-a ajuns numai din întâmplare în Bayreuth, unde are un monument, mausoleu frumos. Casa lui Liszt, preschimbată în muzeu, e idealul unei locuințe de artist. Draperii mari, cu crețe bogate, în mijlocul

odăii; mobile comode, alse cu cel mai fin gust; amintiri de-a concertele date cu sutele; trofee atâr-nate pe pereți. Ungurii, cu coroanele de aur și de argint și cu alte amintiri, ocupă un loc respectabil.

În Weimar este a se căuta leagănul operii și operetei germane. Prima operă germană, s'a jucat aici, în 1773 — este „Alceste” de Schütz, cu textul Wieland.

În muzeul orășenească se văd originalele frescurilor lui Preller, la „Odysseia” lui Homer, pe cari le cunoașteți și d-v. din reproducere în traducerea dlui Gh. Murnu din Homer. (edit. „Luceafărul”). Picturile morale sunt mult mai frumoase, fiindcă au culoare și le poți urmări toate finețele desenurilor. (Cartoanele pregătitoare se văd în Lipsca).

În Weimar au trăit pictori și sculptori de seamă: Între alții și Domndorf, care a executat mormântul pe care-l puteți vedea și d-v. în Sibiu, mormântul episcopului sas Teutsch.

Și în ziua de astăzi este Weimarul un oraș, care adăpostște artiști și scriitori de seamă. Nu amintesc decât pe doi din mulți alții: pe scriitorul: Ernst Hardt, scriitorul dramatic („Tristan der Narr”, etc.) și pe profesorul Adolf Bartels, antisemit, A. C. Cusa al Germanilor, scriitor de seamă.

Dupăcum ved-ți, d'elor și d'lor, singur Weimarul merita să fie tratat într-o conferință specială. Poate că o să o fac aceasta cu altă ocazie, căci tema este cât se poate de interesantă și merită să fie cunoscută și de publicul nostru: ca să se vadă până la evidență cum știe un neam, care se respectă, să păstreze și să cultive memoria scriitorilor și artiștilor săi mari.

Amintesc în treacăt că am avut fericirea să așist în Weimar la congresul internațional al ziaristilor, cari veneau cu trenul special „în Berlin și că am luat parte la manevrele, cari se ținuse în apropierea Weimarului, ca spectator, la manevrele, cari erau o copie fidelă a luptelor date de Napoleon pe lângă satul Vürzenhellingen. Astfel am văzut, lângă Jena, în copie, luptele lui Napoleon din a. 1806.

Ca să sfârșesc cu Weimarul (o fac cu durere de inimă) permiteți-mi să vă descriu după amintirile actorului Eduard Genast, („Aus Weimars Klassischer und nachklassischer Zeit”) contemporanul celor doi dascăli, o scenă, care m'a atins și cred că este vrednică de remarcă:

Murise Schiller. Era o aniversară de a lui, în teatrul modest din Weimar, unde s'au reprezentat cele mai multe premiere ale operii sale dramatice. Se juca „Wallensteins Lager”, actele ultime. S'a reprezentat „Lied an der Glocke” cu adaosul lui Goethe, vestitul epilog. Toți erau cu lacrimi în ochi: actorii, căci îl aveau par'că înaintea ochilor încă pe Schiller, cetățeni Weimaru-lui, cari l-au cunoscut în aproape toate întimitățile lui de om mare și cinstit. Artista Jagemann, o cunoscută artistă dramatică a timpului, abea a putut să zică monologul Theklei până la sfârșit, de emoții. Publicul s'a sculat în liniște completă, după ce a căzut cortina pentru ultima oră și a dat să iasă afară. Un singur glas s'a auzit — glasul unui student din Jena: „Schiller, ai să trăiești în veci de veci, în sufletul neamului tău german!” Atâta a putut să rostească tinărul student, dând expresie spontană la ceea ce gândea, la ceea ce simțea cu toate fibrele sufletului, publicul acesta, care se adunase să comemoreze moartea iubitului său aed.

Spuneți-mi, d-nelor și d-lor, dacă se poate o misiune mai sublimă, mai măreață pentru un muritor, decât să dăinuiești în sufletele celor mai buni ai neamului, în generațiile tinere și bătrâne, sute și sute de ani, formând un piedestal, de care se rezimă tot ce este bun și cinstit?..

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI
Oradea-mare — NAGYVÁRAD
Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12-48.

(Le 149-30)

Serbă

Inaugurarea
Ceonța pr
memorare
Rosseau (C
sale, serba
la adunare
va ține „R
școalele po
tele aradan
cari în 18
a. c.

1. Ore
Servici
Chema
Părăst

2. Ore
Sedint
a) Inv
b) Bin
c) Des
d) Pre
e) Rot

tica acest
d. prof. p
bru onora
f) Par
g) Pr
h) Ap
i) Pr
comisiuni
j) Rid

3. Ore
Inaug
seminaru
a) Cu
b) Dis

archiman
c) Cu
d) Pr
C. Sa D
rogar.

4. Ore
Execu
Vizita
bricei de
tomobile.

5. Ore
Sedin
a) D
membrilo

b) „I
porală p
sufleteasc
țator în

c) „I
le”, arăt
inv. în A
d) R
e) P
f) F

toare;
g) A
h) A
i) R
j) In

La a
vitățile
tuos pe

Serbări culturale în Arad.

Inaugurarea monumentului lui *Teodor Ceonța* profesor preparandial în Arad și comemorarea marelui pedagog *Ioan Iacob Rosseau* (din prilejul bicentenarului nașterii sale, serbată decurând în Franța și Elveția) la adunarea generală ordinară a XXII, ce o va ține „*Reuniunea învățătorilor români dela școlile popor. conf. gr. ort. din protopopiatele aradane I-VII*”, în Arad, Marți și Miercuri în 18 Sept. 1 Oct. și 19 Sept. 2 Oct. a. c.

PROGRAM:

Ziua I.

1. Orele 8 a. m.

Serviciu în biserica catedrală:

Chemarea Duhului Sfânt.

Părăstas.

2. Orele 9 a. m.

Sedința primă, în sala seminarială:

a) Invitarea I. S. Domnului Episcop;

b) Bineventarea P. S. Sale;

c) Deschiderea adunării generale;

d) Prezintarea și salutul delegațiilor;

e) *Rousseau*, ideile sale pedagogice și critica acestora, discurs comemorativ ținut de

d. prof. preparandial *Dr. Petru Pipos*, membru onor al Reuniunii;

f) Parentarea membrilor răposați;

g) Proclamarea membrilor noi;

h) Apelul nominal;

i) Prezentarea rapoartelor și alegerea

comisiunilor cenzurătoare;

j) Ridicarea sedinței prime.

3. Orele 11 a. n.

Inaugurarea monumentului în grădina seminarului:

a) Cuvânt prezidial;

b) Discurs festiv, rostit de I. P. C. Sa D. archimandrit *Augustin Hamsea*;

c) Cuvântul delegaților;

d) Primirea monumentului de către P. C. Sa D. director seminarial *Roman R. Ciogărar*.

4. Orele 3 p. m.

Excursiune de studiu:

Vizitarea fabricii de textile, vizitarea fabricii de vagoane, vizitarea fabricii de automobile.

Ziua II-a.

5. Orele 8 a. m.

Sedința a doua:

a) Deschiderea sedinței și proclamarea membrilor noi;

b) „Două mijloace, prin cari școala populară poate înarma omenirea cu cultura sufletească”, dizert. de *Teodor Maris*, învățător în Giula;

c) „Metodul fonomimic și avantajele sale”, arătat în mod practic de *Iosif Moldovan* inv. în Arad;

d) Rapoartele comisiunilor cenzurătoare;

e) Propuneri și interpelări;

f) Fixarea locului pentru adunarea viitoare;

g) Alegerea comisiunii verificatoare;

h) Apelul nominal;

i) Restaurarea;

j) Incheierea adunării generale.

La această adunare generală și la festivitățile împreunate cu ea, invităm respectuos pe toți învățătorii și reuniunile lor, in-

stitutele de învățământ și pe toți binevoitorii, susținătorii și protectorii școlii române.

Arad, din ședința comitetului central ținută la 11 (24) August 1912.

Iosif Moldovan,
președinte.

D. Popoviciu,
secretar.

In Hungaria Felix.

Plide de destrăbălarea administrației.

Sarânga (România), 6 Sept. n.

O adevărată nenorocire a căzut de mai mult timp pe statul Ungariei. Toată politica internă — chip cea externă este condusă în comun cu a Austriei — în acest stat nu se învârește decât în jurul unei singure idei, ideea de stat maghiar unitar. Ori ce reformă politică, administrativă, militară, de instrucție publică or religioasă chiar nu are în vedere decât ideea de stat maghiar unitar. O construcție de cale ferată, o clădire chiar nu se poate executa până ce inginerul sau întreprinzătorul nu se va gândi să facă să se respecte marea idee de stat maghiar unitar (cu litera mari, mări de tot și culorate cât de viu.)

Intreagă clasa dirigență este obsedată de această idee monomană.

Ceea ce este curios este că un număr inferior de populație, care din păcatele Austriei și greșelile oamnilor săi de stat din trecut și în parte chiar și din ale celor din prezent are preponderanța în statul ungar, voiește cu orice chip să desnaționalizeze un număr covârșitor de diverse populațiuni din sânul său.

Iar procesul acesta este așa de greu pentru statul ungar încât lupta guvernărilor săi se poate compara — vorba poveștii — cu lupta cu morile de vânt. Totuși ei par orbiți de ideea ce-i stăpânește cu toate că o experiență de multe veacuri le arată că ținta lor se depărtează din ce în ce, și astăzi a devenit cu totul imposibilă de atins.

În vederea desnaționalizării populațiilor din sânul statului ungar în interesul națiunii maghiare administrația, justiția, instrucția, publică, poliția sunt lăsate în voia întâmplării.

Vizitez vara demult timp Transilvania.

În copilăria mea mă obișnuisem a admira siguranța în care trăia populația Austriei, respectul proprietății și al individului și respectul legilor și al regulamentelor. Cât pentru poliție mi-aduc aminte că nu era posibil un furt fără ca curând după comiterea lui să nu fie descoperit.

Pe când azi respectul domiciliului și siguranța averii cetățenilor au ajuns mai rău ca în statele orientale.

Două exemple să dau pentru ca să întăresc cele ce spui:

În noaptea de 4 (17) spre 5 (18) mă găsim în trecere în casa primarului din comuna *Coglaru*. cott. Alba-Inferioră, în serviciul meu la moșie am membri din familia sa și, cum știam pe unul din ei de acolo rău bolnav, am vrut să-i vizitez și să le vin în ajutor de voi putea.

Pe la orele 1 (2 al nostru de aici) după miezul nopții mă deștept în mișcarea unor indivizi cari intrau în camera mea — fără grijă lăsasem ușa neizvoită. Aprind repede luminarea și mă pomeneș cu doi jandarmi dinaintea patului meu.

Ce este întreb eu nedumirt, iar jandarmii, drept răspuns, în loc să caute a mă liniști, se pun de mă cercetează — știau ceva românește — cu ton aspru, cu ce drept dorm eu în odaia aceea care e odaia statului, a biuroului și numai ei jandarmii au dreptul acolo.

Să spui drept, impoliteța mi s'a părut atât de grosolană, abuzul de putere așa de vădit încât le-am spus domnilor, fiindcă ați intrat aici în mod așa de necuviincios la o oră din mijlocul nopții fără să strigați pe gazdă sau să bateți măcar la ușă și întru cât nu-mi spuneți că ați intrat în urmărirea unui criminal, vă poftesc să eșiți afară, să chemați pe gazdă, să intrați apoi cum se cade și de aveți dreptul a mă lua la cercetare la o asemenea oră, să o faceți în regulă și în mod civilizat.

Mai mare scandalul, vorbele mele, deși spuse cu toată forma politicoasă ca înaintea unei autorități le-au părut ultragiante și de aci sbierete și amenințări că mă leagă și mă trimit la închisoare.

În timpul acesta a venit și gazda care spăriat de cele ce se întâmplase, nu știa bietul om cu cât mai dulci vorbe să împace pe jandarmi și să potolească pe unul din ei, care părea mai mare în grad și care devenise înfuriat.

În fine, după ce mi-au cerut și le-am și arătat și pasportul mai mult ca să nu fac neajuns bietului primar, căci mă gândiam să le refuz o asemenea cerere la o oră așa de înaintată în noapte, au pus pecetea pe o hârtie și au plecat.

Iată respectul de azi al domiciliului și al familiei în statul maghiar unitar.

Alt exemplu:

La băile Tușnad se afla în vara asta soția d-lui *Caton Theodorian* scriitor cunoscut și în țară și peste hotare cu fiicele sale și o servitoare.

Doamnei *Theodorian* i se fură punga cu 800 de lei de pe masa din curte. În curtea caselor, în cari locuia familia aceasta, în acel moment, nu era nimeni altul decât servitoarea lor și o altă servitoare a unui general în pensie colocatar care imi pare că lipsea de acasă.

Se reclamă, se intră în cercetări și bănuiala cade — cum era natural — asupra servitoarei generalului, a dnei *Theodorian* fusese lângă fețișe. După răspunsurile la întrebările făcute de cei în drept, pare că culpabilitatea acestei servitoare devenise îndubioasă și găsierea banilor atât de probabilă, încât autoritatea care cerceta faptele, asigură pe doamna *Theodorian* că până seara va avea negreșit paralele. În acest sens se și telegrafiasse la Pesta, unde se reclamase telegrafic din Franța de soțul *Theodorian*.

Cum însă poliția află că servitoarea nu este chiar servitoarea doamnei *Theodorian*, ci a generalului, dă drumul prevenitei și lasă lucrurile baltă.

Tot aceeași poliție a statului maghiar unitar, iată ce fapt mai săvârșește:

Servitoarea doamnei *Theodorian* intră într-o prăvălie. Doamnei dela casă i se furase, pe semne ceva parale și, cum vede pe servitoare cu punga în mână, o întreabă ce are acolo și cum aude bani îi smulge punga din mână, îi ia paralele și o duce și pe mâna poliției.

În portofel nu erau decât vre-o 20 de coroane. La întrebările făcute servitoarea răspunde că paralele sunt ale ei, date chiar în zilele precedente de stăpâna sa ca să-și cumpere câte ceva. Stăpâna cercetată are norocul să fie minte felul monedelor ce dăduse servitoarei și care se potrivea întocmai cu cele găsite în portofel. Nevinovăția servitoarei constatată îndubitabil.

Ei, credeți că și-a căpătat sermana prețul muncii sale? Ferească Dumnezeu. Să se judece mai întâi cu comercianta păgubășe. Așa a hotărât poliția. Familia *Theodorian* a plecat din Tușnad și servitoarea a rămas cu buzele umflate.

Așa e că poliția statului maghiar unitar este înaintată?

Un fapt însă aduce oarecare liniște în spiritele celor ce ugețu cu simpatie la starea lucrurilor din Austro-Ungaria și speranță de îndreptare într'un viitor mai mult sau mai puțin depărtat.

În Ungaria, pe lângă Români, Sași și Slavi se găsesse și Ovrei, cari găsind poarta cetății ungare deschisă tocmai ca să intre orce amator fără de alegere, au dat năvală de pretutindeni și, îndrăneți cum sunt, în scurtă vreme au ajuns de au pus mâna pe mare parte din presă și chiar pe diferite autorități ca și pe averi.

Ei bine, cum ei n'au ce pierde pentru că naționalitate ovreiască în sensul politic al cuvântului nu există, nu numai că s'au făcut Maghiari cu totul sufletul, dar ei sunt aceia mai cu seamă, cari au născocit ideea de stat maghiar unitar.

Să sperăm dară că atunci când Maghiarii, neași se vor trezi și vor vedea că treburile ca și averile sunt mai mult în mâinile Ovreilor, poate vor schimba și felul politicii lor, vor căuta să trăiască frățește cum ar fi natural, cu celelalte naționalități băștinașe, și în liniște, se vor gândi să aducă îndreptările dorite unei administrațiuni care a ajuns cu totul destrăbălată.

G. Teșanu.

România contra Rusiei.

României i se promite Basarabia. — Un mare războiu în Balcani. — Trupele austriace în România.

București, 5 Septembrie.

Ziarul „Birjevia Viedomosti” publică următorul important articol datat din Berlin:

„In cercurile diplomatice de aici s'au primit înștiințări că misiunea contelui Berchtold la Sinaia a reușit pe deplin. Se mai știe acum, că vizita ministrului de externe al Austro-Ungariei la Sinaia s'a făcut cu știrea și învoirea Germaniei. Așa fiind nu mai încapă nici o îndoială că misiunea contelui Berchtold a urmărit să realizeze un plan nu numai al Austro-Ungariei, ci al întregii triple alianțe. Lăsând la o parte chestiunea dacă România oficială s'a alipit sau nu către tripla alianță sau a dat numai promisiuni formale despre legătura ei cu această alianță, nu trebuie scăpate din vedere următoarele împrejurări:

Vizita contelui Berchtold a fost precedată de cea a primului ministru român la Viena și de misiunea la București a șefului statului major al împărăției austro-ungare. Trebuie să fie orb cineva ca să nu vadă că Austro-Ungaria — și printr'înșa tripla alianță — încheie cu România o convenție, și pe baza acesteia stabilește și planul unor viitoare operațiuni militare. Mica Românie, având o populație de abia șapte milioane locuitori, are o armată strălucită, instruită după sistemul german, și dotată cu cele mai bune tunuri Krupp. In cazul unui război în peninsula balcanică — război care e așteptat cu siguranță pentru mijlocul lunii Octombrie, — România apare ca o piedecă însemnată pentru Rusia, dacă aceasta din urmă va trebui să-și îndrepte armatele spre Balcani. In același timp România devine o bază de operațiuni sigure a armatei austriace în contra Rusiei, în cazul unor complicațiuni mai mari.

In schimbul atâtor prețioase servicii, România, după cât se asigură, e convinsă că poate să conteze în viitor pe recunoașterea Basarabiei, provincie pe care a fost silită s'o cedeze Rusiei în urma congresului dela Berlin. Nu este exclus ca în acest sens să i se și fi dat de pe acum promisiuni categorice.

E necesar să amintim că în România, toate partidele fără deosebire, se gândesc la o „revanșă” contra Rusiei, care a amăgit-o în mod laș, cu tot concursul eficace pe care i l'a dat la Plevna. Această sete de răzbunare de multă vreme a făcut ca România să fie împinsă în brațele Austriei — iar acum se apropie momentul răzbunării.

Aci, ca și la Viena ca și în București, nimeni nu se mai îndoiește că chestiunea balcanică se apropie de un deznodământ care va schimba harta peninsulei. Și misiunea contelui Berchtold e îndreptată într'acolo ca să împiedice orice intervenție din partea Rusiei, care trebuie să se mulțumească cu rolul ce i

s'a pregătit sau să se decidă pentru războiul cu Austria.

E aceasta o himeră sau un mare adevăr pe care diplomații noștri, infumurați și amețiți de succesele diplomatice pe hârtie, abia vor vroi să-l creadă — o va dovedi un viitor foarte apropiat”.

In presa rusă se vorbește dela o vreme mult despre România — și în totdeauna cam în sensul de mai sus. Versiunile despre ostilitatea României împotriva Rusiei au prins consistență și sunt alimentate chiar și de presa oficioasă. Nu trebuie să surprindă deci pe nimeni măsurile militare pe cari le ia Rusia la frontiera României.

Lupta pentru pacea universală.

— Marile manevre actuale austro-ungare. —

Arad, 7 Sept.

Sub titlul de mai sus ziarul „Pesti Hirlep” publică în numărul său de astăzi un articol inspirat de un înalt personaj militar. Articolul are o deosebită importanță politică, fiindcă arată scopul militar și politic al marilor manevre austro-ungare din acest an.

Iată părțile mai importante din numitul articol:

„Marile manevre austro-ungare au fost totdeauna interesante și erau urmărite cu mult interes din partea celorlalte state. După ideile lui Conrad, valabile și astăzi, marile manevre decurg totdeauna în astfel de tinuturi, cari după părerea statului nostru major seamănă terenului, unde vom avea cândva să ne războim. Manevrelle aceste sunt așadar un fel de pregătire pentru război. Iar sub generalul Schemua acest principiu a ajuns la o tot mai multă perfecțiune, ceea ce o dovedesc și marile manevre actuale.

Situația politică externă și schimbările ce se așteaptă în viitor au avut ca urmare, că marile manevre din ast an s'au ținut în Tirol, Craina, deci imediat la granița italiană, marile manevre ale cavaleriei în Galiția, în fața frontului rusesc, iar încheierea manevrelor se face în sudul Ungariei, în apropierea graniței Serbiei. Aceste manevre au un scop nu numai militar, ci și politic, ele de-o parte dovedesc puterea și forța noastră, iar de altă parte sunt demonstrații militare, cari incontestabil dovedesc vecinilor noștri, că armata noastră e gata pentru război și că în privința conducerii și a exercițiilor ea a progresat mult. Afară de aceste scopuri politice, pe cari voim să le obținem prin manevrările de graniță, comandamentul militar mai are, firește, și scopuri militare. Trupele și conducătorii lor, generali și ofițerii învață să cunoască la graniță referințele de acolo. Li se dă prilejul să vadă particularitățile culturale și topografice, cari au mare influință asupra ori cărei mișcare militară. Terenul manevrei corespunde terenului, pe care în caz de război se concentrează armata și pleacă spre terenul inamicului...

Aceste manevre trebuie să decurgă pe terenul unui eventual război, adică terenurile de concentrare a armatei și pentru motivul, că și autoritățile și populația din partea locului să facă așa zicând exerciții cu datorile ce le vor avea.

Din aceste puncte de vedere trebuie să se considere manevrele cari au început în Banat precum și manevrele cari au avut loc în Tirol, Craina și Galiția. Dar importanța manevrelor din Tirol și

Craina este mult mai mare decât a celor din Banat. Manevrelle mari din Tirol au decurs imediat la granița italiană, în cuibul strategic al lacului Garda, care a câștigat multă importanță în expediția italiană din 1866. Statul major nostru va avea odată să se războiescă cu Italia. Situația strategică a Tirolului e foarte nefavorabilă, din aproape toate părțile fiind încunjurat de teritoriu italian deci, este foarte greu de apărat. Atât la granița austriacă, cât și la cea italiană au fost ridicate numeroase întărituri și, deși e pace, atât din partea Austro-Ungariei, cât și a Italiei sunt concentrate considerabile forțe armate, cari stau față în față gata de război. Planul de operațiuni al Italiei nu ne este necunoscut. Trupele ei staționează deja de pe acum în Veneția, cu frontul spre Gorizia și Trieste, iar față de aceste trupe Tirolul fortificat acum pe deplin e foarte primejdios, deoarece în caz de război trupele italiene inamice vor primi un atac distrugător la spate. Deci, în caz de război Italia va trebui să închidă așazicând hermetic căile din Tirol cari duc în nordul Italiei, sau va fi silită să ia măsuri militare pentru ocuparea părții sudice a Tirolului, fiindcă în caz contrar trupele noastre ar ataca din spate trupele italiene din Veneția. Statul nostru major e deja pregătit pentru acest război, din care cauză Conrad, fostul șef al statului major, a fortificat garnizoanele din Tirolul de sud.

Din această cauză au o colosală importanță politică externă manevrele din Tirol și din această cauză au participat la ele întreg comandamentul armatei, moștenitorul tronului Francisc Ferdinand, ministrul de război Auffenberg, vice-mareșalul Schemua, șeful statului major și generalul Conrad, inspectorul armatei, viitorul comandant al trupelor noastre într'un eventual război cu Italia...

Tot pentru aceste considerații, față de Italia, au avut loc și manevrele din Craina. Aceste manevre au avut loc pe teritoriul, care în cazul războiului cu Italia va fi locul de concentrare al trupelor cari vor sosi din Ungaria. In viitorul război cu Italia misiunea trupelor din Carintia și Craina ale corpului de armată din Graz vor avea o deosebită importanță, deoarece în mare parte ele se află la graniță iar în caz de mobilizare au greaua misiune să reziste până la sosirea armatei noastre. Deci, aceste trupe se vor ciocni prima dată cu trupele italiene. Iar fiindcă rezultatul primelor ciocniri în urma efectului lor moral adeseori decid întreg cursul războiului, dela forța de luptă a corpului din Graz depinde foarte mult.

Marile manevre de cavalerie din Galiția au aceeași importanță deosebită, că au decurs în nemijlocită apropiere de granița rusească, știind comandamentul armatei ce masse colosale de cazaci se pot aștepta aici în caz de mobilizare...

După Tirolul de sud, Galiția, Craina și Carintia urmează Ungaria de sud, Banatul, care în cazul unui eventual război cu Serbia va fi locul de concentrare al trupelor austro-ungare. Manevrelle vor fi conduse de către arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului, care de astădată singur el va înlocui pe Majestatea Sa monarhul...

Zilele drill-ului sunt numărate, iar armata e pregătită și va rămânea în această stare, dacă va trebui — în contra a trei fronturi: în Galiția, în Tirol și Banat, ceea ce se dovedește prin manevrele triple decurse în aceste părți.

Să nu vinzi scump, dar să târzuiești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuiesc dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

So 223—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti
fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț

Scrisoare din Londra.

Contele Berchtold la Sinaia. — Congresul matematic. — Moartea lui William Booth. — „Rapsodia română” a lui G. Enescu.

Londra, 2 Septembrie.

Despre vizita contelui Berchtold la Sinaia, articole speciale n'au apărut în presa engleză. Câteva telegrame au vorbit numai în chip vag de însemnătatea politică ce se atribuie acestei vizite. Acum, după întoarcerea contelui Berchtold la Viena, corespondentul de acolo al ziarului „Times” spune în numărul de azi că nu-i vorba de o înțelegere hotărâtoare între Austro-Ungaria și România, că regele Carol — neputând călători el însuși în străintate, a dorit numai să cunoască personal pe contele Berchtold. Apoi adaugă:

„Se poate presupune, că în multe chestiuni balcanice guvernele României și Austro-Ungariei merg de acord, oricât de adânc ar fi resentimentul românesc pentru politica de aspirare a Ungariei față de România transilvăneni. Regele Carol și contele Berchtold, desigur, vor fi convenit asupra dorinței unei înțelegeri mai bune între Austro-Ungaria și Rusia, și asemeni asupra mijlocului de a împiedeca schimbări teritoriale în Balcani. Dar, considerând politica externă a României, e de nevoie să facem viu deosebirea între eforturile pentru oprirea de schimbări violente și acțiunea ce ar fi s'o ia România în cazul când s'ar ivi totuși complicații. Unii bărbați de stat români susțin — și-i motiv să gândim că ideile lor sunt împărtășite și de rege — că de s'ar ivi complicații, România n'ar trebui să ajungă instrumentul vreunei mari puteri, ci ar fi să se călăuzescă numai de interesele ei proprii.”

Tot azi corespondentul lui „Daily News and Leader” scrie:

„S'a fost zvonit de mult, că o înțelegere există între Austria și România asupra unei acțiuni comune în cazul unui război austro-rus. Între măsurile ce ar fi să le ia România într'un asemenea caz se menționează prefacerea Constanței într'un întărit port naval. S'a sugerat că în schimbul acestui sprijin, României se garantează înapoieră Basarabiei.”

În săptămâna trecută s'a deschis la Cambridge al cincilea congres internațional al matematicienilor. Au luat parte 670 delegați, din vre-o douăzeci și șapte țări. În cuvântarea de deschidere președintele congresului, Sir George Darwin — după ce în cuvinte mișcătoare a adus tributul evenimentului de curând dispărut: Henri Poincaré, a vorbit despre deosebirea între matematica pură și cea aplicată. Pe când în domeniul matematicii pure orice descoperire e un câștig nou, în matematica aplicată e greu a se afla calea ce va lua progresul: adevărul e cu mult complicat și atârna de o mulțime de condiții ale viitorului. Și aici Sir Darwin a dat ca pildă calculul făcut de Lord Kelvin cu privire la vârsta pământului. Atunci Lord Kelvin n'avea cunoștință de materiile radioactive. Descoperirile din urmă turbură rezultatul calculului, mărind cifra lui cu vre-o 20.000.000 de ani.

A murit întemeietorul așa numitei Salvation Army: William Booth. Ar trebui să zic „generalul” Booth, și nu a murit, ci și-a depus sabia înaintea morții sau a fost promovat la glorie sau a câștigat cea din urmă biruință, trecând în lumina vieții eterne sau alte de acestea. Oricum a fost o personalitate deosebită, o pildă vie de felul cum s'au ivit multe secte religioase în trecut, un om cu voință puternică, neînfrântă, care nu s'a dat înapoi dela ținta ce-și pusese în viață, și anume: prin convertirea la religie să ridice totodată și starea materială a săracilor. Și a fă-

cut mult bine: anchetele întreprinse în clasele cele mai de jos, cartea lui „Cea mai neagră Anglie”, predicile lui înfocate, au dezvăluit publicului colțuri grozave, nebănuite de mizerie și suferință. Decât nu s'a mărginit aici — parcă n'ar fi de ajuns armatele pe cari le avem, lăuntru statutului așa cum e organizat, el a ridicat o altă armată pentru cucerirea sufletelor, armată în toată regula, cu uniforme și grade și subgrade, începând dela el însuși, care era generalul și până la soldatul de rând. Ciudată și nu mai puțin ridiculă organizație! O turmă de amândouă sexele ce se mișcă și strigă și țipă și se mânia pentru slava lui Dumnezeu, având la îndemână toate mijloacele potrivite unei cauze sfinte: steaguri roșii cu mari cruce aurii, pe cari le înconjoară cuvintele: foc și sânge; muzici oribile; fanatism, manie religioasă și ignoranță.

În scrisoarea trecută am vorbit mai pe larg de chipul cum a fost primită „Rapsodia Română” Nr. 2 în D. a lui Enescu. Adaug la aprecierile date acolo, și rândurile de mai jos, pe cari le iau din foaia de duminică „Referer”, consacrată numai teatrului și muzicii:

„Lucrarea e făcută din arii cu caracter popular, cari dau muzicii farmec și înțeles. Tratarea materialului e de un fel ce atâță imaginația, și orchestrația măestrată. Această rapsodie merită să fie auzită iarăși la Promenade Concert.”

D. Larungu.

Ploi torențiale și revărsări de ape.

Pagube simțitoare în toate părțile.

De o săptămână cerul e mohorit, și pe când prin părțile noastre se mulțumește să stropească de-a binele de două-trei ori pe zi orașul și câmpiile, — în Ardeal, în România și în Bucovina toamnă adevărate torente de apă, umflând riuri și pâraie, înecând sate și țarine și nimicind munca de peste an a țăranilor noștri. Apa a spălat în mai multe locuri terasamentele căilor ferate, oprind pe câteva zile, ba alocuri chiar pe săptămâni întregi, comunicația. Pagubele cauzate prin revărsările apelor nu se pot calcula încă, dar putem spune de pe acum că țăranii noștri, al căror avut a ajuns pradă valurilor, vor simți ani de zile urmările năpastei a cărei victimă au fost.

Dăm în cele următoare o scurtă dare de seamă asupra ravagiilor zilelor trecute.

Revărsarea Oltului.

Ploile au făcut în părțile sudice ale Ardealului pagube enorme. Comunicația a fost întreruptă în mai multe locuri. Trenul dela Sibiu spre Vișeu-de-Jos nu comunică decât numai până la Călnic, unde terasamentul liniei ferate e stricat pe o lungime de 60 metri. Spre Făgăraș-Brașov, trenul merge numai până la podul de peste Olt, care a fost rupt și dus la o distanță considerabilă de puternicile valuri ale apei. Spre Sighișoara trenul comunică până la Mohu, unde dâlna trenului e spălată pe o mare distanță. O parte a casei de alienați din Sibiu a ajuns sub apă. Toate galițele și mai mulți porci ai institutului au fost înecați. Satul Rusciori a fost inundat, o parte din Cornățel și alte sate deasemenea. Părul dela Petrifalău încă a ieșit din alvie și valurile apei apucând lemnele îngrămădite în cantități mari pe ambele maluri ale părului le-au dus până în comună, ba o parte chiar până la Sebeșul 'săsesc. În comuna Tâlmăciu apa a înecat fabrica de celuloză. S'a chemat militia din Sibiu și Alba-Iulia în ajutorul comu-

lor primejduite și pentru înlăturarea obstacolelor îngrămădite de apă pe drumurile de țară și pe liniile ferate.

Pustiirile Murășului.

O parte a orașului Deva e sub apă. Murășul a inundat dela Vișeu spre Deva pe o lungime de aproape 80 de kilometri. Apa are o înălțime mai mare decât cum avea când cu inundările de primăvară. O mulțime de vite și-au găsit moartea în valurile apei, care în multe locuri a nimicit și fânatele și porumbiștile oamenilor. Pagubele sunt foarte mari.

În Bucovina.

Riurile mai mari din Bucovina, Prutul și Siretele, au ieșit din alvie în urma ploilor continue de câteva zile, inundând ținuturi întregi. Podurile dintre Vijnița și Kutu au fost spălate de valurile apelor și comunicația întreruptă pe mai multe săptămâni. Ploaia continuă încă și creșterea continuă a apelor amenință serios satele așezate în apropierea riurilor. Un suburbu al orașului Cernăuți zace sub apă. Mai multe case s'au năruit, altele sunt deteriorate în așa fel, că nu mai pot fi locuite.

Criza din Turcia.

A r a d, 7 Septembrie.

Știri alarmante pornite din Petersburg au profetizat izbucnirea războiului. Situația la tot cazul e foarte gravă, dar ca statele mici din Balcan se vor lăsa răpite de patima momentului nu se poate crede, fiind marile puteri europene în plină înțelegere convinse despre imperiositatea menținerii păcii în Balcan. Și chiar Țarul însuși s'a declarat împotriva dorinței statelor balcanice de a începe război cu Turcia.

Azi cancelarul imperiului german Bethmann Hollweg e oaspele contelui Berchtold în Buchlau. Cu ocazia unei întrevederi a acestor 2 bărbați conducători alor două mari puteri din tripla alianță la tot cazul se va vorbi și despre situația din Balcani și despre acțiunea inițiată din sânul alianței.

Telegramele despre evenimentele mai recente sunt următoarele:

Acțiunea contelui Berchtold.

London. — Agenția Reuter este informată că, propunerea contelui Berchtold a făcut asupra secretarului de stat al Angliei, Sir Edward Grey o impresie foarte bună.

Constantinopol. — Se vestește că Poarta, în caz că, conversația ce se urmează în jurul propunerii contelui Berchtold ar avea ca urmare un pas colectiv al Puterilor, ar răspunde cu contrapretensiunea că Puterile mai întâi se sisteze capitulațiile și să dea ajutor la urcarea tarifelor vamale.

Paris. — „Cri de Paris” publică un articol senzațional împotriva regelui bulgar Ferdinand, pe care îl suspicionează că ar fi fost indiscret comunicând ministerului de externe din Viena câteva deslușiri cari i le-a făcut un ofițier înalt din ministerul de externe francez. Ziarul amintit scrie că, contele Berchtold numai așa a ajuns la ideea de a invita puterile la un schimb comun de idei asupra chestiei balcanice. Informațiile, pe cari le-a câștigat din indiscreția regelui Ferdinand, contele Berchtold a grăbit să le întrebuinteze în folosul său.

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrásynr. 20. — palatul Fischer Eliz —

Atrage atențiunea on. dame asupra magazinului său asortat cu noutățile sezonului de toamnă, cio-

rapi pentru femei, bărbați și copii, șaluri, năfrâmi groase, mățăsuri, dantele, cordale, mânusi și orice acvizite. ☎ 192-199

Alarmă de război.

London. — „Times” anunță din Petersburg: Bursa a fost ieri neliniștită în urma unor știri alarmante de război. Circula șovrul că, între curțile din Sofia, Belgrad și Athena sunt în curs de consultări pentru începerea operațiilor războinice.

Sofia. — Aici s'a format o nouă ligă cu numirea: Liga pentru nimicirea otomanilor. Liga aceasta a lansat un apel amenințător prin care face cunoscut că, a ținut o adunare în Varna cu lozincă: Sângele numai sângele îl poate spăla! Liga cere ca guvernul să declare război Turciei, căci în caz contrar vor impușca pe toți miniștrii și nu-l vor cruța nici pe rege!

Prezidentul partidului june-turc.

Constantinopol. — Comitetul june-turc i-a oferit prezidenția partidului lui Hussein Hilmi Pașa, fost mare vizir. Partidul a promis a modifica câteva puncte din program la ce Hilmi Pașa a primit prezidenția.

Situația în Albania.

Salonic. — Toți ulema și beiractarii din Sanjacul Ipek au adresat guvernului un apel cerând ca să nu se mai lase influențat de junii-turci și în acest caz arnăuții vor fi din acest Sandjac cei mai credincioși sultanului și guvernului. Dela guvern depinde, ca ordinea să fie restabilită în Albania; dacă însă guvernul le dă întâietate junilor-turci atunci trebuie se calcule și cu continuitatea stărilor anarhice.

Mohamedanii din Iazina împotriva propagandei grecești.

Salonic. — Poporațiunea din vilaetul Iazina a cerut dela guvern ca în oficii Turcii să fie înlocuiți cu Greci. Impotriva acestei cereri mufti și notabili au protestat rugând guvernul ca să nu împlinescă cererile poporațiunii ortodoxe, cari au numai de scop a promova propaganda grecească.

Clocniri între Curzi și Armeni.

Constantinopol. — In cercurile armenice de aici domnește o agitație de nedescris din cauza masacrării Armenilor din Bitlis. Patriarhul primind cele mai îngrozitoare știri despre crudelitățile Curzilor, s'a dus la marele vizir căruia arătându-i telegramele l-a rugat să ia urgent măsuri de apărare împotriva acestor cruzimi a Curzilor.

Patriarhul în convorbirea sa cu marele vizir a amenințat că va sista activitatea patriarhatului, dacă stările din Armenia nu vor fi îmbunătățite.

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 Septembrie n. 1912.

Micile cronici.

Una din cele mai încântătoare tradiții ale presei franceze, care din fericele nu a fost încă neglijată și care se potrivește minunat de bine cu spiritul francez, este fără îndoială rubrica micilor cronici din cotidianele mari. Aceste mici cronici, ai căror autori sunt cu toate acestea niște mari cronicari ai ziarelor, și pe ele, cetitorul francez, își aruncă ochii mai înainte de orice. Ele nu cuprind de obicei mai mult de douăzeci de rânduri și tratează despre chestiunile la ordinea zilei. Dar spiritul, finețea, ironia care le deosebește sunt delicioase. Nu odată găsești în aceste articole de cel mult un sfert de coloană, niște capo-d'opere de observație subtilă și de umor iresistibil. Ele sunt adevărate aprecieri a spiritului francez, și, mai ales, adevărate oglindă a opiniei publice din această țară, căci autorii sunt în veșnică comuniune spirituală cu mulțimea cetitorilor dela care primește și căreia îi dă, păreri asupra diferitelor chestiuni de actualitate.

Este lesne de înțeles că cea dintâi calitate cerută unor astfel de scriitori, afară de spirit și de simț de observație, este stilul. Nu este ușor, într'adevăr, să exprimi o idee în câteva rânduri de tipar, și să o exprimi, cu eleganță și concizie; iar ideea nu lipsește

nici odată în micile cronici parisiene. Sunt, la Paris, cronicari cari au atins perfecțiunea în acest gen și popularitatea de care se bucură ei este imensă. Numele lor e tot așa de familiar ca acela al unui Rostand sau Anatole France. Posteritatea încă nu-i uită: câți parizieni nu-și amintesc de Henri Harduin, bunăoară, răposatul cronicar al lui „Matin”, ale cărui cronici de o cizelură perfectă, erau un model al genului? Cine nu-l cunoaște astăzi pe Gustave Féry, cronicarul lui „Le Journal”? Dar, mai ales, cine nu-l admiră pe bătrânul Henry Maret, un moșneag de optzeci de ani trecuți, fost prieten intim al lui Victor Hugo, azi președinte al Societății amicilor lui Balzac și maestrul necontestat și strălucit al genului de care ne ocupăm în acest articol. Până acum doi ani Henry Maret era acela care deținea rubrica „Le carnet d'un sauvage” din „Journal”. Astăzi încă, bătrânul publicist e neobosit, iar pătrunderea lui ascuțită, subtilitatea, ironia, stilul, lui aproape tot atât de ager ca al lui Voltaire nu au pierdut nimic din vigoarea lor tinerească.

Voi traduce azi, cu voia cetitorilor pasagii spicuite ici-colo în opera lui Henry Maret. Cu modul acesta românii din Ardeal vor face cunoștință cu adevărata cronică pariziană, aceasta cronică repede, concisă, spirituală, fără pretențiuni pedante și în care bunul simț — această calitate așa de franțuzească — ocupă întotdeauna locul dintâi.

Patinatorii.

Intr'o țară care ar fi guvernată de cel mai elementar bun simț, ne-ar fi permis poate să ne mirăm că unii particulari se pot bucura de o scădere a temperaturii. La noi însă, unde ori ce fel de scădere își are partizanii săi, nici o surprindere nu e permisă celui înțelept.

Din momentul ce există oameni cari să prefere sclavia libertății, nu văd de ce n'ar exista alții cărora rigorile ierne să le pară preferabile blândetelor primăverii. Inghetul și tirania își au fanaticii lor: și cel dintâi ar avea întru apărarea sa, motive mult mai puțin stupide decât cea de a doua.

Parizienii despre cari vorbesc fac parte dintr'un cerc, care se numește „Cercul patinatorilor”. Aceștia sunt niște oameni pentru cari cea mai mare plăcere a existenței consistă în a-și anima de tălpi un fel de fiare numite patine, cu cari merg apoi să deseneze opturi pe suprafața înghețată a unei bălți.

Existența unei clase de inși cari se consacrază exclusiv unui fel de plăcere pe care nu-l pot nici odată gusta, nu e unul din fenomenele cele mai puțin curioase ale vieții pariziene. Se pare — și vorbim cu tot respectul convenit unui curaj nenorocit — că patinatorii aceștia platonici ne readuc în spirit pe căutătorii nu mai puțin desinteresați ai elixirului vieții sau ai mișcării perpetue. Și unii și alții trăesc din speranțe rare și sunt veșnic surprinși de deșchet.

Cu toate acestea, să fim drepti: destinul se obosește din când în când de a fi sever. Sunt unele descoperiri provizorii posibile; deasemenea, sunt la câte cincisprezece zile odată, unele înghețuri cari vin la timp. Atunci ies din umbră bătrânii căutători de imposibil și tinerii patinatori exasperați; și cu toții se apucă să deseneze opturi pe ghiată, fără nci un scop aparent, până ce balta științifică sau cea din Bois de Boulogne, se prăbușește sub dansurile lor neînțelese.

Serbările acestea, când au loc, sunt foarte frumoase: vorbesc de cele de Bois de Boulogne. Poporul asistă tremurând de frig, ca să contempleze cu emoțiune pe fericii muritori a căror situațiune socială le permite de a desena opturi în schimbul unei sume de douăzeci de franci. Se pot vedea acolo și dame din cea mai bună societate, instalate în niște sănii mărunte, și pe cari moda le obligă în acea zi să-și roșească nasul. Tinerii bărbați, între două opturi inercușate, împing sănioara pe ghiată. In acest exercițiu unii cad pe șezut. Dar căderea aceasta e socotită ca o supremă eleganță, și un modern ține la ea aproape tot așa de mult ca la o palmă primită la restaurantul Maxim.

De anul nou.

Iată-ne în epoca temută de unii, dorită de ceilalți, în care o jumătate de oraș se inghesuește pe scările celeilalte jumătăți, în scopul de a-i storce acesteia din urmă toate economiile ei. Obiceiul acesta e așa de vechiu încât nu știm nici noi de când datează; dar, departe de a slăbi, el crește și se întărește tot mai mult în fiecare an. In momentul acesta omenirea se împarte în două clase mari, cari socotesc lunile îndoite: cea dintâi fiindcă încasează dublu, cea de a doua fiindcă cheltuiește dublu. E și aceasta o compensație, ca toate compensațiile, întru cât necazurile unora fac bucuria celorlalți.

In aceste zile teribile, ori care cetățean domiciliat și care se bucură de o anumită considerațiune, tremură și se înfioară la fiecare sunet de clopoțel. Clopoțelul are atunci un răsunet sinistru. Particularul nu ezită decât asupra valorii sumei pe care vizitatorul vine să i-o smulgă, Fi-va de cinci franci? de douăzeci de franci? Dealtfel, nici un chip de a rezista. De fapt, particularul nu datorează nimic; dar nici o datorie de onoare n'a fost achitată vreodată cu așa energie. Lucrurile au ajuns până acolo, încât acela care primește bacșișul de anul nou, nici nu mai crede de cuviință să mulțamească. Bacșișul acesta e un sacrificiu indispensabil, care a devenit o bază socială. Există o epocă a anului în care violările de domiciliu și spargerile de case de bani par autorizate; și cei cari vin să-și ia bacșișul au așa de mult aerul de a avea puterea armată de partea lor, încât nimeni nu mai îndrăznește să se împotrivească cererilor lor.

„Vă urez un an fericit...” Iată formula cu care civilizatiia a ajuns puțin câte puțin să înlocuiască vechia brutalitate: „Punga sau viața!” Muritorul care arostii aceste cuvinte după vechiul obicei, s'ar vedea condamnat la cinci ani închisore; dar dacă recurge la cealaltă somațiune mai nouă, obține numai decât ceea ce dorește și desfide codul penal.

„Vă urez un an fericit...” Dacă cel puțin urarea asta ar fi sinceră, încât ne-am mângăia, cu toate că urările nu au nici o putere, ei sunt ca mirosul de friptură din poveste care a fost plătit numai cu sunetul de bani. Dar toți acei cari își urează acest an fericit, își bat absolut joc de ce îi se poate întâmpla; și dacă te-ai îmbolnăvi de febră tifoidă la 5 Ianuarie, ei s'ar sinchisi de ea, ca de boala de care a murit Șahul Persiei.

Și mai îndrăznim să taxăm de practic și de materialist un secol în care plătim așa de scump ceea ce nu există, și ceea ce știm că nu poate exista...

Adrian Corbul.

Isbânda lui Caion*)

De câteva săptămâni unele străzi din București, unele cafenele și în special Terasa, are un mosafir nostim, care își plimbă o figură buhăită și istovită de viață, împodobită cu un joben antideluvian și rezimată pe un trup scofălcit și imbrăcat cenușiu. Pe acest cenușiu răsună culoarea stacojie a unei mari cravate, în centrul căreia se odihnește un topaz de sticlă. Tipul acesta suspect, care seamănă cu o momie scoasă din rafturile vre-unui muzeu, gesticulând și vorbește răgușit arătând la toți degetele sale imbrăcate cu inele de aur imitat. In jurul său o mulțime de tineri vorbesc încet iar alții mai bătrâni zămbesc cu șiretenie. Din mulțimea spectatorilor ce privesc zimbând, trecerea acestui personaj din alte lumi, se șoptește misterios: Iată din nou pe Macedonski și discipolii săi.

In adevăr, poetul Macedonski e reinviat și acestui înviat dintre morți i se face de cătră toți o primire afectuoasă. Toți vor să-i stringă mâna mucegăită, iar unii cari până mai ieri l'au injurat, se grăbesc să ceară iertare prin răsunătoarea mea culpa.

In „Viitorul”, profesorul Tăușan scrie: iată că se face dreptate pentru un mare poet. Ie „Flacăra”, dl Locusteanu îi publică cu voia dlui Banu, un „Himn lui Satan”, pe care îl numește genial și anunță fericit că genialul poet al Noptilor va fi colaboratorul regulat al revistei, iar în alt număr semnează o biografie di-rambică.

„Seara”, ini prima pagină sub semnatura poetului macedonskist Karnabat, cântă triluri de bucurie, iar în „Viitorul” alt discipol al maestrului, dl Ion Minulescu, strigă cu bucurie un „trăiască Macedonski”. Alte ziare, străine de literatură, după cum sunt „Universul” și gazetele dlui Mille, vestesc și ele triumful marelui poet.

Dl Macedonski ni-a fost totdeauna dușman, nouă Românilor din Ungaria, de multe ori pe nedrept ne-a lovit în ceea ce avem mai scump și nu odată a arătat că invazia „trocarilor” era pentru România un pericol. Pentru aceasta nu vom uita că domnia sa are talent, însă între talentul dsale și muzica ce se cântă azi în jurul său, există o mare deosebire.

Oamenii care-l sărbătorează azi, l'au batjocorit o viață întreagă și insultătorul lui Eminescu nebul, tovarășul lui Caion, în atacurile în contra marelui Caragiale este astăzi „marele poet Macedonski”.

Va să zică Vlahuță, Coșbuc, Goga, Cerna și alții nu înseamnă nimica pe lângă Macedonski, pe care Cazaban îl numise Macaionski?

*) O seamă de reflexii, cari nu angajează în toate redacția „Românului”.

Starea deplorabilă a acestui năduf literar ne face să credem că ideile lui Caion au ieșit victorioase, că teoriile otrăvicioase ale acestei viespi literare sunt azi stăpâne în regat. El triumfă, și din înălțimea catedrei sale de informator al străinătății, Caion trebuie să privească zâmbind cum dușmanii săi de până ieri, se grăbesc să-i împrumute cuvintele spre a saluta reinvierea lui Macedonski.

Tristă e mentalitatea literară a unora dintre scriitorii din România, pentru o saradă simbolistă de-a lui Macedonski, se uită versurile lui Vlahuță, Goga ori Coșbuc!

De altminterdea dominația curentului pe care Caion l-a creiat în literatura română, e vizibilă.

Cine sunt poezii iubite în regat în zilele de azi? Toți foștii colaboratori ai lui Caion la „Românul literar”. Să-i numărăm: N. Davidescu, Mircea Demetriad, D. Karr, Eug. Speranță, Stamatiad, evreul Mihail Cruceanu, Cincinat Pavelescu, Căton Teodorian, toți foști colaboratori la revista lui Caion. Triumf pe toată linia pentru junele Caion, care striga vesel: Am înjurat, am calomniat și am învinș.

Pe când St. O. Iosif nu are intrare în Teatrul Național și piesele lui sunt respinse, se cheltuiește enorm ca să se reprezinte „Visul lui Ali” o feerie de Mircea Demetriad și se anunță că direcția are de gând să reia „Saul” tragedie biblică în versuri de Macedonski și Cincinat Pavelescu. În această vreme „Rampa” care s'a asociat și dansa la compania de laude macedonskiste, caută printr-o serie de articole semnate M. Aur, să discrediteze creditul literar al lui Victor Eftimiu. Aci e la mijloc o cabală a școlii lui Caion, căci nimeni n'a căutat să ridice mai sus pe Eftimiu ca acest monstru literar ce se numește Caion.

Macedonski și cu Caion excelează în asemenea locuiri și azi, după ce Eftimiu a fost urmașul lui Alexandri, a ajuns pentru „Rampa” elevul lui Scrob.

Pentru ce această ridicare a lui Macedonski, coincide cu căderea lui Eftimiu?

Iată un mister bucureștean

O constatare putem face. Triumful lui Caion se accentuează pretutindeni și pe când „monstrul” zâmbeste de bucurie, poezii ca Iosif, Goga și Vlahuță, sunt azi uitați.

Publicul ca și poporul atenian din vremurile lui Aristide și Pericle, are slăbiciunile și misteriiile lui. București, 25 August v. 1912. **Ovidiu Băscăanu.**

Vlaicu la Bistrița. Ni se scrie: Românii și în genere tot publicul din comitatul Bistrița-Năsăud și din alte comitate mărginase, plugari și intelectuali, au primit cu cea mai mare bucurie și însuflețire, știrea că Vlaicu, șoimul nostru, va zbura în 15 Septembrie st. n. la Bistrița (Exercir-Platz).

Inteligența română din Bistrița, s'a organizat în comitet de acțiune și depune o activitate plină de zel și devotament pentru un cât mai desăvârșit succes al zilei. Cerculare și placarde trimise în toate orașele și satele din împrejurime, vestesc măreția și detaliurile zilei.

Pretutindeni domnește o însuflețire de nedescris. Zborul lui Vlaicu nu e un eveniment efemer și senzațional ci, o măreață și impunătoare afirmare culturală a geniului românesc, o școală eminentă pentru trezirea sentimentelor bune, un izvor de însuflețire, de clipe solemne ce nu curând se vor da uitării.

Veniți deci cu toții, din apropiere și din depărări, în special voi bravii și destoinicii Someșeni, apoi întreg poporul și publicul nostru de pe toate văile, câmpiile și munții noștri. Ca tot atâtea lavine să vă adunați în cete dalbe și frumoase, să vă întregiți în număr și bună ordine, sprijinind cu obolul vostru însuflețirea, știința și curajul aviatorului nostru nefântrecut Aurel Vlaicu.

Veniți în mândre șireaguri. Preoți, nota-

ri, învățători, proprietari, meseriași și neguțători și întreg poporul nostru.

Dați-vă întâlnire la această măreață serbătoare.

Cor.

Nou avocat român. D-nul Dr. Iosif Boila anunță că și-a deschis cancelaria advocațială în Sebeșul-săsesc (strada Siculorum Nr. 18).

Moartea unei matroane binefăcătoare. Ni se scrie: Joi, în 16 (29). August a. c. a încetat din viață, în etate de 72 ani, în comuna Prilipeț, vâd. preoteasă *Ancuța Blidariu n. Tatuca*, soția fostului paroh și asesor consistorial Mihail Blidariu. Pe defuncta o deplâng: neconsolata ei soră Ana Șerbescu n. Tatuca, Iacob Șerbescu din Jablanița ca cumnat, Dr. Ioan Popovici avocat în Orșova, Sofia Brinzei n. Popovici ca nepoți de soră; Petru Brinzei; mai departe Elisabeta Borchescu n. Brinzei, Erimia Borchescu paroh în Prilipeț, Magdalena Brinzei ca strănepoți; George Tatuca paroh în Jablanița, Erina Bălăci n. Tatuca, Ana Zarva n. Tatuca și vâd. Safta Ghilezan n. Tatuca preoteasă, ca văr respective verișoare și alte rudeni numeroase.

Răposata a avut un suflet nobil și fiind înzestrată cu virtuți frumoase se dedica cu căldură nevoilor poporului nostru, în special se interesa de locuitorii comunei Prilipeț, cari priveau la ea ca la o mamă adevărată, sinceră și iubitoare a cărei bunătate și sfaturi pline de înțelepciune atrăgeau zilnic poporul în jurul ei. În satul Prilipeț nu era durere, nu erau năcazuri și lipsuri să nu fie aflat alinare, mângâiere și sprijin la dansa, căci inima ei bătea numai și numai pentru Prilipeții ei, în mijlocul căroră regretatul ei soț, asesorul consistorial de odinioară, nu mai puțin decât 42 de ani servise cu abnegațiune și zel la altarul Domnului. Nemărginita ei dragoste de neam și biserică era proverbială și cu drept cuvânt, căci era de naștere din familia Tatuca din Jablanița, ai cărei membri au fost întotdeauna și sunt și astăzi fii devotați ai neamului nostru românesc.

Spre a demonstra iubirea defunctei față de legea noastră strămoșească, tin să amintesc aici între altele donațiunile de câte 234 coroane făcute comunelor bisericesti din Jablanița, locul nașterii ei, și din Valeabolvășnița, locul natal al fiertatului ei soț; mai departe darul de 1065 coroane în bani gata și 3 jughere de pământ de clasa primă în valoare de cel puțin 3000 coroane pe seama bisericeii din Prilipeț, cu menirea, de a se crea o fundațiune pentru scoperii bisericesti în amintirea ei și a scumpului ei soț.

Inmormântarea a avut loc Sâmbătă la 18 (31) August a. c. la 1 oră p. m. cu o pompă rară asistând un public numeros. Au celebrat 10 preoți și anume: domnii Dr. Ioan Sârbu adm. protopopose din Mehadia, Iosif Câmpian din Prigor, Dimitrie Bogoievici din Bănia, Vasile Popovici din Pătaș, George Tatuca văr primar al răposatei din Jablanița, Ioan Brinzei din Bozovici, Nicolae Bihoi din Bozovici, Timotei Borchescu din Borloveni-vechi, Trăian Căltun din Borloveni-nou și Pavel Bogoievici din Bănia. Răspunsurile le-a dat un cor compus din învățătorii: Chirilă Sîrbu, Sofronie Sîrbu, Ioan Bojincă, Zaria Lazarescu, G. Matei, Vasile Grozav și teologul Ioan Brinzei.

Cuvântarea funebrală a ținut-o eunosetul orator bisericesc: părintele Vasile Popovici din Pătaș.

Odihnească în pace!

Intâmpinare. Referitor la corespondența lui „Gh. din Sătmăr”, apărută în numărul 171 al „Românului”, ni se scrie că, pentru avântul frumos de viață românească ce a luat în anii din urmă comuna Sâmbiclaș, i se cuvine o parte prea însemnată din recunoștința obștei și protopopului Alexandru Grama. Părintele Grama în decurs de un an și jumătate a zidit o casă porochială, a ridicat un zid pe seama școlii românești, a contribuit la reorganizarea unui cor, a restabilit relațiile bune între așezări conducători ai poporului, organizează de prezent o agentură a „Astrei” etc. D-sa are un bun sprijinitor în persoana d-lui învățător de acolo Șuta. Să auzim de bine!

Timpul în România. Timpul s'a schimbat pe neașteptate și în mod radical în întreaga țară. Schimbarea a venit după câteva zile de

căldură tropicală. Multămită ploilor continue temperatura a scăzut simțitor îndeosebi noaptea.

În câteva locuri s'au semnalat chiar inundații, au fost stricate drumurile și rupte podurile — între cari și cel de peste Prahova, întreprinzând comunicația pe linia ferată, între Comarnic și Sinaia.

După ce temperatura în timpul nopții a ajuns sub 8 grade Celsius, se prevede că, ploile continuând, câmpul se va alege și cu alte stricăciuni în afară de cele suferite anul acesta în grâne.

Cor.

Manevrele austro-ungare. Cu ziua de astăzi s'a început partea decisivă a marilor manevre din anul acesta. Mezöhegyes-ul a fost transformat și oficial în cartier de războiu. Toate cvartierele designate și birourile militare se află într-o stare exemplară și-și așteaptă oaspeții, cari, cei mai mulți, ieri au și sosit aci.

Trenul special al A. Sale arhiducelui Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului, va sosi luni dimineața în Seghedin, de unde își va continua drumul pe linia ferată Arad-Csanádi. În gara Măcăului St. Hervay, vicecomitele comitatului Cenad va saluta pe moștenitorul tronului și tot aci și A. Sa va primi pe atașatii statelor străine. Vicecomitele împreună cu atașajii vor urca apoi și ei un tren special și astfel vor însoți trenul special al A. Sale, care la orele 8 și 3 m. va sosi la Mezöhegyes. Primirea la Mezöhegyes va avea caracter pur militar.

Afară de persoanele ilustre și de șeful statului major la aceste manevre vor mai lua parte și următorii oaspeți.

Generalul Averescu, șeful statului major român, în suita arhiducelui Friederich vor fi I. Nemeček, șeful statului major al comandei supreme a Landwehrului austriac și majorul I. Frauttweiler, aghiotant. Apoi cav. M. Aufenberg, ministru de războiu, Georgi, min. apărării țării din Austria, generalul Sikowski, locțiitorul inspectorului landwehrului, generalul de cavalerie Brudermann, inspectorul cavaleriei, generalii Frank și Conrad, vicemareșalul campestu Schleyer și general-majorul Reinold, Hazai, min. apărării țării din Ungaria, generalii bar. Klobucsár și Rupprecht și vicemareșalul bar. Haner.

Atașajii militari ai statelor străine cari vor fi încartirăți în Măcău, sunt următorii:

Valter Catchett, major (America), *Ioan Fontilov*, major (Bulgaria), *don Robert Davila*, colonel (Chile), *contele Carol Kagenmeck*, major (Germania), *Henric Hallier*, major (Franța), *sir Thomas Cuninghame*, major (Britania), *Albert Albricci*, v.-colonel (Italia), *Hotta Soih*, major și *Terashi*, căpitan (Japonia), *Gheorghe Eremie*, major (România), *Mihail Zankievici*, colonel (Rusia), *Liubomir Lehanine*, colonel (Serbia), *Lud. Roig de Lluis*, vicecolonel (Spania), *Watevogl*, col. (Elveția), *Sanderber*, major (Suedia), *Phro Songsurady*, v.-colonel (Siam), *Edmund Blaune-bei*, colonel în stat major și *Refet-bei*, căpitan (Turcia).

Pe teritoriul manevrelor au fost surprinși doi indivizi suspecti, dintre cari unul a fost arestat iar celălalt a reușit să scape. Arestatul a declarat, că se cheamă *Casimir Cruss* și că e ziarist. El a mai declarat că face o călătorie de studii în Ungaria și, că a venit la Mezöhegyes deoarece îl interesează mult manevrele de aci. Asupra lui s'au găsit diferite hărți, deseme și însemnări despre forturi și poduri de fier din Ungaria iar pe o hartă calea dela Lemberg până la Mezöhegyes era însemnată cu creion albastru. Arestatul are îmbrăcăminte foarte sărăcăcioasă iar bani sau alte lucruri de preț nu are. El n'a putut să producă nici un document autentic. Pretinsul Cruss vorbește următoarele șase limbi: rusească, poloneză, germană, engleză, română și franceză. Despre tovarășul care a scăpat nu se știe nimic, deoarece Cruss refuză să dea ori ce explicații.

Politia a luat cele mai întinse măsuri în această afacere suspectă.

Coroană eternă. Reuniunea femeilor române din Arad a primit suma de 10 coroane, ca răscumpărarea cununei funerare a decedatului Gherghie Bugariu, paroh în Beregsău, din partea nepoților Pavel Jurma și soția. — Le exprimăm pe această cale mulțumită. — *Aurelia Dr. Petran*, cassiera Reuniunii.

O catastrofă de cale ferată evitată. Miercuri dimineața, în momentul sosirii trenului 13 accelerat de Predeal în stația Valea-Largă, șeful de jandarmi, sergentul-major Crețulescu, a venit câlare și a vestit ca trenul să nu înainteze, deoarece podul de pe isvor, la distanță de un kilometru și jumătate de Valea-Largă și de trei kilometri de Sinaia a fost rupt de torentul apelor. Numai astfel s'a evitat o adevărată catastrofă, căci trenul 13 se pregătea să plece din Valea-Largă. Podul a fost rupt pe o lungime de 40 de metri și s'a prăbușit în apă. S'au cerut imediat telegrafic dela Sinaia trăsura și automobile și o parte din călătorii trenului 13 a trecut cu aceste vehicule un mic podeț de lemn de lângă stația Valea-Lungă și și-a continuat drumul spre Sinaia, Bușteni și Predeal. O altă parte din călători temându-se că podețul e prea slab, n'a voit să-l treacă și s'a reintors cu trenul 13 la Comarnic, de unde cu automobilele și trăsurile sosite dela Sinaia și-a continuat drumul. Alți călători au rămas în Comarnic pentru a se înapoia la București, deoarece cu toate măsurile luate în grabă pentru a se stabili o transportare la Sinaia, ploile grozave ce cad necurmat, zădărnicesc orice încercare. Călătorii trenului 13, cari au scăpat dela o mare nenorocire, grație sergentului major de jandarmi Crețulescu, au făcut o colecție pentru acest șef de jandarmi. Cu zece minute înainte de ruperea podului, a trecut trenul 633 de marfă cu 40 de vagoane. Toate trenurile cari urmau să sosească din București și Ploiești au fost oprite în drum. La Comarnic se vor întocmi în decursul zilei diferite trenuri, pentru călătorii cari vor sosi dela Sinaia și Predeal cu trăsuri și automobile.

O mângâiere pentru fumătorii de țigări. Cunoscuta revistă medicală engleză „Lancet”, anunță că medicii englezi au stabilit că pipa e mai vătămătoare pentru fumători decât țigara. S'a găsit că în tutunul dintr'o pipă, nicotina e proporție de 2,04—2,85 la sută, pe când în țigările egiptene, ea nu e decât în procent de 1,40—1,74 și la celelalte țigarete 1,40 până la 1,60 la sută. Țigările de Havana, de foi, conțin cea mai puțină nicotină, 0,64 la sută. Fumul țigaretelor tras în piept conține 70—80 la sută mai puțină nicotină decât fumul țigărilor de foi sau al pipelor. Dar s'a constatat că nicotina nu e atât de vătămătoare cât e furfurotul, care se găsește mai ales în tutunurile din Virginia (Statele-Unite) și în țigarete, pe când în tutunul țigărilor de foi și al pipelor lipsește aproape cu totul. Furfurotul se găsește și în uleiurile de sămânță și mai ales în alcooluri. Tutunul de pipe și de țigarete desvoltă amoniac în ardere, dar furfurotul nu, pe când tutunul de Virginia și țigaretetele ieftine nu au decât urme slabe de amoniac, dar degajă în schimb mult furfurol. Acestui furfurol pare că sunt datorite și arsurile în gâtlee, așa de neplăcute fumătorilor.

Arestarea unui ziarist. Poliția din Constantinopol a arestat pe egipteanul *Tchavich*, șef redactor al ziarului turco-arab „Elhilahi Osmani”, fiind bănuțit de a fi luat parte la amenințările naționaliştilor egipteni și la complotul în contra Kediului, Kix lordului Kisschener și primului ministru. La r. dacia ziarului, care era subvenționat de comitetul june turc s'au confiscat mai multe documente, ziarele egiptene pretind că comitetul din Salonic ar fi imitat pe comitetul egiptean să comită atentate în contra bărbaților de stat. *Tchavich* a fost trimis în Egipt.

Ajutor necerut. La Sériquan, în Franța, trăește bătrânul Henri Fabre, celebrul entomologist amator, care a studiat și descris în câteva opere viața insectelor. „Poetul Mistral dă într'o zi prin „Le Matin” alarma că Fabre n'are ce mânca și biciuește indiferența statului față de ilustrațiile neamului. Ziarul adaogă la articolul poetului: „Henri Fabre se obișnuiește acum să nu mănânce; se duce spre mormânt pentru că n'are ce mânca; receptorul din Orange nu se poate hotărî să-i ceară plata contribuțiilor, căci îl știe lipsit de orice resurse și nu vrea

să-l expulzeze din casă și să-l pue în vânzare mobilele”.

Toemai începuse lumea cultă să se intereseze de soarta savantului, când apare în același ziar o scrisoare a lui. „Regret că niște vorbe necontrolate au provocat gestul dv. — Mi spune el lui Mistral — inspirat de sigur de cele mai laudabile intențiuni dar capabile să acrediteze o legendă deplorabilă și neexactă. Doresc să mi-se erute bătrânețea de asemenea exagerări și intervențiuni, foarte penibile pentru familia mea și pentru mine”.

Sunt împrejurări în cari bunăvoința face mai mult rău. E sigur că entomologistul suferă de lipsă de mijloace, dar reputațiunea lui nu îngăduia ajutoare pe cale publică, prin invocarea unei sărăcii dusă până la nemăncare!

Cât a costat America. S'a descoperit de curând în Spania, la Palos, niște cărți vechi de conturi, cari conțin indicațiuni prețioase asupra organizării și cheltuelilor mării expedițiuni a lui Cristofor Columb în lumea nouă. Armamentul micii lui flote a costat 14.000 pesetas. Marele navigator și ofițerii lui cheltuiră 2000 de pesetas pentru trebuințele lor personale; fiecare om din echipajiu costa aproape 6 pesetas pe lună. Așa că în total, călătoria, care a durat 6 luni, n'a costat mai mult de 22.050 de pesetas.

Adăogând diferite sume accesorii, ajungem la concluzia că descoperirea Americii a costat abia 40.000 de franci: atât costă acum două apartamente luxoase, pentru călătorie dus și întors din Europa în Statele-Unite pe bordul unui din transatlanticele noastre uriașe.

x Manuale de școală folosite și noul pentru toate școlile civile și medii din Arad și provincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia, Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517.

x Adolf Nadler, fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. str. Prater 2. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. Na 42—52

x Németh și Király, croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x În atențiunea damelor. Oricare damă poate să-și însușească ușor întreg croiul hainelor femeiești, după orice modă, dela Koch I., renumitul inventator al croiului numit „Europa”, pentru suma de 15 cor. Cursul se ține zilnic a. m. dela 10—11; d. a. dela 3—5 și seara dela 8—10. Inscrerile și instrucțiunile se fac în casa Dr. Suci din str. Luther m. I., precum și a autorizatul meu, care cercetează și case private. Cartea pentru măsură și de desen o primiți imediat pentru suma de 5 cor., care se detrage din didactru. Roagă binevoitorul sprijin Koch I., inventatorul croiului numit „Europa”, în sala deosebită a ospătăriei „Park” din Arad.

x Pianul este, probabil, singura marfă cumpărarea căruia reclamă mai multă precauțiune din partea cumpărătorului. Ceea ce e și foarte explicabil, deoarece pianul este decorul cel mai frumos, mai folositor și mai prețios al casei. Dreptaceea e consult să se cumpere dela firme demne de încredere. O astfel de firmă este firma **Triska I.** fabrică de plane, în Cluj-Kolozsvár, pe care o și recomandăm on. noștri cetitori. Acei cari se provoacă la ziarul nostru li se dă favor.

x A încetat! căderea părului. Celuia, care întrebuițează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepețianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împedecă căderea părului și încetează total mătreața. de vânzare la **Toth Adorján, drogheria la „Venus”, Lugoj-Lugos.** Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.

Ultima oră

INTREVEDEREA DELA BUCHLAU.

Acest sătuleț din Moravia este azi martorul unor evenimente de mare importanță. Cinci diplomați ai Austro-Ungariei și Germaniei și-au dat azi la amiazi întâlnire aci în mod oficial, pentru că să petreacă cu vânatul vre-o două zile prin frumoasele păduri ale ministrului de externe contelui *Berchtold*. Incontestabil însă, că întrevederea aceasta este un important eveniment politic extern, fiindcă între diplomații veniți aci pentru distracție de bună seamă se va discuta despre toate evenimentele actuale ale politicii universale.

Tschirsky, ambasadorul german la Viena, a sosit aci deja ieri seară, iar contele *Berchtold* a sosit astăzi în castelul său. Ambasadorul german a fost primit de către soția contelui *Berchtold*. Azi dimineața a sosit și *L. Szögyény-Marich*, ambasadorul austro-ungar la Berlin, cu fiica sa, contesa *Marta* și cu contele *Lützow*, fostul ambasador austro-ungar la Roma. *Bethmann-Hollweg*, cancelarul german a sosit la Buchlau azi la amiazi cu trenul de Viena.

Acum s'au împlinit patru ani dela importantul eveniment diplomatic, care a avut loc în sala mare a castelului din Buchlau. Aci a avut loc întrevederea dintre *Isvolsky*, fostul ministru de externe al Rusiei și contele *Aehrenthal*, fostul ministru de externe al Austro-Ungariei și aici și-a dat *Rusia* învoirea la anexiunea *Bosniei*. Stăpânul casei a eternizat această întrevedere printr'o placă de marmoră, pe care se află scris — în limba franceză, următorul text:

„Aici și-au ținut conferința în 16 Septembrie 1908 *Aehrenthal* ministrul de externe al Austro-Ungariei și *Isvolsky* ministrul de externe al Rusiei”.

Conferințele actuale de altfel nu se vor ține în castel, ci în fortăreața dintre pădurile dela Buchlau. În castelul dela Buchlau au sosit azi numeroși ziaristi și fotografi. Ei au fost bine primiți la castel, însă, firește, nici ei nu vor primi informații directe despre aceste consfătuiri ale diplomaților.

NOU RECORD MONDIAL AVIATIC.

Indrăznetul pilot *Garros*, întemeietorul recordului mondial de înălțime, gelos pe austriacul *Blaschke*, care, se știe, bătuse recordul mondial, zilnic făcea exerciții urcându-se treptat cu balonul până la 4000 m. înălțime. În felul acesta voia *Garros* să se obicinuiască cu referințele aerului și frigid mare a acestei înălțimi îngrozitoare. Ieri, în sfârșit, *Garros* s'a hotărât să-și execute planul îndrăzneț.

La orele 12 și 45 m. s'a urcat aeroplanul lui *Garros* de pe aerodromul dela Caen. Pilotul a făcut mari pregătiri pentru această călătorie primejdioasă, îmbrăcând haine foarte groase de iarnă și ducând cu sine burdufuri cu oxigen. De față era un public număros. Când a început să se urce aeroplanul sufla un vânt rece, de 15 secunde celeritate. Abia trecură zece minute când aeroplanul dispăru în văzduh. Membrii comisiei oficiale nu putură să mai urmărească cu telescoapele lor pe *Garros*, care se ridicase la 2000 m. Se inserase și despre *Garros* nu se știa nimic. Comisia era foarte îngrijorată de soarta lui *Garros*, când o telegramă dintr'o localitate din apropiere aduse îmbrucătoarea veste, că *Garros* a descins în pace și sănătos.

Comisia oficială a constatat o urcare a barografului la 4950 m.; deci, *Garros* a bătut cu 600 m. recordul lui *Blaschke*.

RĂSBOI CONTRA TURCIEI.

Corespondentul ziarului „Daily Mail”, din Sofia, s'a întreținut cu conducătorii partidelor naționaliste și liberprofesionale, ca să observe părerea lor asupra stării din Balcani. O neînvinsă dorință de luptă s'a trezit în Bulgaria nu numai în poporul de jos ci și în guvern. După mărturisirea corespondentului englez șefii partidelor politice din Turcia s'au exprimat că le e incapabilă de a putea aduce ordine în Macedonia, fie vizir mare *Kiamil*, ori oricare, pentru că oficiile administrative turcești din Macedonia asuprese poporul. Bulgaria va avea același rol pentru Macedonia întocmai ca odinioară Rusia pentru Bulgaria, — deci nu mai rămâne altceva de făcut, decât proclamarea de război Turciei!

CRONICA SOCIALA

Astra la Cojocna.

Prin aceasta se convoacă *adunarea ordinară* a despărțământului Cluj al „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român” pe 21 Septembrie n. 1912 (ziua de Sta Marie mică) la orele 11 a. m. în localul școlii gr. cat. din comuna Cojocna.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului și al cassarului.
3. Alegerea unei comisii de trei, pentru verificarea procesului verbal, pentru censurarea raportului și pentru înscrierea de membrii noi.
4. Raportul comisiei de sub 3.
5. Alegerea președintelui — director al despărțământului.
6. Prelegeri populare anunțate la presidiu cu 3 zile înainte de adunare.
7. Eventuale propuneri.
8. Inchiderea adunării.

Cluj, 6 Septembrie n. 1912.

Dr. Valentin Poruțiu,
secretar.

Dr. B. Bașiota,
v. dir. desp.

Dare de samă și mulțămintă publică.

Cu ocaziunea producțiunii teatrale urmată de dans, aranjată în 4 August a. e. în Teaca, au încurs 494 cor. 50 bani, din care sumă s'au detras spesele de 150 cor. 50 bani, iară restul de 344 cor. s'a predat curatorului bisericii greco-cat. române din loc.

Au binevoit a suprasolvi domnii: Dionisiu Șimon, mare proprietar Sângeorgiu, 12 cor. 80 bani; Dr. Eugen Bran, adv. Teaca 7 cor. 80 bani; Toma Furdu, preot Logig 5 cor. 60 bani; Dr. Ioan Vescan, adv. Teaca 5 cor. 20 bani; I. Remischovsky, med. Teaca 3 cor. 50 bani; Arion Popa, protopop Reghin și Nicoară, oficiant Teaca, câte 2 cor. 60 bani; Dr. Petru Poruțiu, adv. Bistrița, Aurel Belteag, prim cont. Dr. Ioan Lazar, cand. adv. Bistrița, I. Schupiter, comersant Teaca, Simion Pinteș, preot Oena, familia Moldovan și Savu Uifalău și Nic. S. Aron, protopop Teaca câte 2 coroane; Ioan Vescan, oficial Teaca 1 cor. 50 bani; Alexandru Augur, rid. med. Pintic; Ioan Pinteș, oficial Teaca, Octavian Frățilă, inv. Budurlău, N. Opris, funcț. Bistrița, I. Pop, preot Ercea, câte 1 cor.; familia Miclea, Orosfaia, I. Zavitsa, inginer silvic Teaca câte 60 bani; Gavril Hintea, Miclea I. Orosfaia, I. Macavei Archiud, I. Pauli, cand. adv. Teaca, Traian Domșia, oficiant Teaca, Nic. Ghighinița, oficiant Bistrița, Vasile Cristea, inv. Pintic câte 50 bani; A. Herzog, preot luth. Teaca 40 bani și Aurel Marinovici, proprietar Fărăgău 30 bani.

Și-au rescumpărat biletele Domnii: Dr. Gavril Tripon, adv. Bistrița, Dr. Iulian Pop, adv. Bistrița, Ioan Chiffa, proprietar Visuia și Iosif Gross m. de poștă cu câte 5 cor. Engi Elek, proprietar Comlod cu 3 cor.

Comitetul aranjator își împlineste cea mai plăcută datorință mulțămînd celor ce prin participare au contribuit atât la succesul moral, cât și material, în special însă domnilor cari prin suprasolviri au sporit venitul material.

Teaca, la 20 August 1912.

Comitetul aranjator.

Dela Teatrul Național.

București, 6 Septembrie n.

Cu începutul lunii Septembrie viața orașelor și judeșebii a orașului-capitală își recăstigă bogăția și intensitatea ei normală. În cât privește viața politică, ne putem aștepta chiar la... depășirea normalului, date fiind, în rindul întâi, raporturile extrem de încordate dintre guvern și opoziție, iar în rindul al doilea actualitatea urgentă a concentrării conservatoare. Nu mai amintesc frământările din Balcani, cari aduc pe planul întâi și atâtea chestii externe.

În lumea cealaltă, apoi, a celor nepolitice, tot începutul lui Septembrie — inaugurează... El deschide noul

an judiciar, el reia activitatea, lăncezând peste vacanță, a administrațiilor publice, el deschide porțile școlilor și, după o nouă dispoziție, el deschide acum și porțile primului teatru românesc. În fiecare din anii trecuți, stagiunea Teatrului Național din București a crescut cu câte-o săptămână două; dar de acum, după cum se știe, începutul fiecărei stagiuni a fost fixat la 1 Septembrie v., iar sfârșitul la 1 Maiu v.

Ca și în anul trecut, ideia conducătoare din programul primei noastre scene e cultivarea a cât mai multe genuri, pentru a justifica și chemarea de a face școală pe care au dat-o Teatrului Național întemeietorii săi. Onoarea de a deschide această stagiune a fost lăsată „Viforului” lui Delavrancea — poate ca să ne aducem aminte de Liciu... iar eu a treia seară începând vom avea o întreagă săptămână închinată lui Caragiale, ca să ne aducem aminte și de el... Se vor juca pe rînd: „D'ale carnavalului”, „O soacră”, „Serisoarea pierdută”, „O noapte furtunoasă”, „Năpasta”, „Conul Leonida față cu reacțiunea” — și se va recita monologul „1 Aprilie”.

În vederea unei reprezentații de omagiu pentru Moștenitorul tronului se va monta în chip deosebit „Visul unei nopți de vară” de Shakespeare. Această piesă se va juca la 30 Ianuarie când se împlinesc 20 ani dela căsătoria principilor moștenitori. Aceiaș piesă s'a jucat la sosirea în țară a principelui Ferdinand.

Și anul acesta vom avea câteva opere originale, tot din partea celor ce au contribuit și până acum la îmbogățirea repertoriului nostru dramatic. Vom avea pe Harpagonul lui Delavrancea, pe Hagi Tudose, amintit într-o corespondență precedentă; o piesă în 4 acte „Poezia depărtării” de Duiliu Zamfirescu; „Aetrița”, altă piesă în 3 acte de Emil Nicolau; „Cumpăna”, tot în 3 acte de Ludvig Dauș; „Spre fericire” și „Dragoste de cioban” de Polizu-Micșunesti. Se montează două feerii: „Visul lui Ali” de Mircea Demetriad și „Cocoșul negru” de Victor Eftimiu.

Se înțelege direcția teatrului a mai primit o seamă de piese, asupra cărora comitetul încă n'a avut timpul material spre a se putea rosti — și în cursul stagiunii ne mai putem aștepta încă la unele surprize.

Din traduceri repertoriului clasic se vor juca între altele Fedra, Hero și Leandru, Ifigenia și Femeia îndărătnică. Se va mai relua Hamlet și Papa Lebonard.

Vom avea și o piesă a Carmen Sylvei, „Mărioara” într-o frumoasă traducere de poetul St. O. Iosif.

În afară de cele mai sus înșirate d. Bacalbașa, directorul Teatrului Național mai rezervă publicului surpriza unor însemnate transformări. Între alte modificări aduse scenei, rampa a fost colorată spre a fi scena complet deschisă privirii celor din staluri; cușca suflerului a fost simțitor micșorată; soneriile au fost desființate iar chemarea actorilor din cabine și a publicului din bufet se va face de acum prin semnale electrice. S'a mai făcut o serioasă reparație a logilor etc.

Correspondent.

PAGINI RASLEȚE.

Ca o navă rătăcită.

Ca o navă rătăcită prin pustiri către pol,
Trece trista mea viață și aluneacă în gol,
Trece trista mea viață... Ce stai gând să te gândești,
Ori te chiamă'n depărtare prispă casei părintești?!

Ca o navă rătăcită prin pustiri către pol,
Trece trista mea viață și aluneacă în gol...
Mizerabile capricii, ce mă tot săpați mereu?!
In oglinzi bizar apare, în cosciug profilul meu...

Dar s'aud'e'n ușe șgomot... Tresărind strig:
Cine-i? Ce-i?..!]
Nu e nimenea, doar vântul se frământă trist
prin tei]
Și când pleacă în oarba noapte gândurile în
surghiun]
Straniu la clavierul negru cântă par'c'un om nebun.

Cântece.

I.

Pe perna parfumată ce-asteptă să te culce
Se vede încă urma căpșorului tău dulce...
Tăcearea 'ncepe iară trecutul să-l deștepte...
Afară vântul geme și frunze cad pe trepte...

Afară vântul geme și lumea greu mă core
Cu luptele-i meschine, cu gloriu efemere

Iar, popi plecați ispitei cu aspra lor povată
Ne opăcesc în drumul ce duce la viață.

II.

La ce sunt oare eu de vină,
Că nenorocu'n a lui cale,
Trecu și pragul casei tale?!
La ce sunt oare eu de vină?!...

Un visător ce poate face,
Când demonii ce zac întrânsul,
Amar îi otrăviră plânsul?!
Un visător ce poate face?!...

Robluseu.

Un vechi călător englez despre Români.

De M. B.

Într-o veche colecție de călătorii — Purchas his Pilgrimes, apărută la 1625, găsim la cap. IX. pag. 1420, însemnările de mai jos. Autorul e John Newberie, negustor, care „doritor de a vedea lumea, la opt Martie 1578, întreprinse o călătorie din orașul Londra în Tripolis și Siria.” Partea care ne privește, începe dela pag. 1420. Lăsăm toate numirile în englezeste, și subliniate, așa cum se află în text:

„Într'a șasea zi de April 1582, plecărăm din golful de lângă Terrapea, imbarcați pe un vas încărcat cu vinuri din Candie, ce era să călătorească pe râul Danubius. Într'a șaptea zi dimineața, vântul se ridică spre est nord-est cu o vreme furtunoasă: și într'aceiași zi ne întoarserăm în orașul zis Sissopoli, care-i bun port.

Și aci sunt multe mori de vânt, și mari magazii de vinuri. Și la răsăritul portului sunt trei insule: și aci sunt toți Greci. Deasemeni Turcii fac aci multe caicuri. Și în astă vreme grea câțiva din tovarăși plânsură, și alții dădură țipete: și pânza noastră dinainte se rupse de vânt; și eram în mai mare primejdie; fiindcă lungă vreme nu putea să dea jos pânza cealaltă. Astă mare furtună ce avurăm în Marea-Neagră, începu Sâmbătă dimineața pe la unu, fiind a șaptea zi de April, și finu până Marți, cu mare frig și ninsoare, ca și cum ar fi fost de Crăciun.

Într'a doisprezecea zi, plecărăm din Sissopoli, și în aceiaș noapte ne oprirăm la un promontoriu, unde-i un târg numit Emonna. Într'a treisprezecea zi, plecărăm din Emonna și trecurăm noaptea pe lângă un oraș mare ce se chiamă Varna, care-i așezat într'un foarte mare golf, și este foarte bun port. Într'a paisprezecea zi dimineața, trecurăm pe lângă un castel zis Caliacca, ce stă pe un promontoriu și are spre răsărit doi mici stâlpi, și aproape de ei o piatră mare, semănând mult cu un om. Într'a cincisprezecea zi dimineața, ne întoarserăm la castelul Caliacca: și într'a șeptesprezecea zi cătră noapte, pornirăm dela acest castel. Într'a nouăsprezecea zi dimineața, intrărăm într'o gură a fluviului Danubius, numită Licostoma. Și la intrarea fluviului spre sud e un far: și-i mai adânc spre nord, dar niciodată nu-i mai mult de opt picioare de apă. Și țara despre partea de sud a râului se chiamă Dobis: și cea despre nord se chiamă Bugdania. Într'a douăzeci și doua zi pe la nămiezi, intrărăm în râu, pe unde vine gura St. George; și astă gură curge la est sud-est. Și Licostomo, din care ne depărtăm, curge la vest, și incurând iarăș la nord. Deasemeni în astă zi ajunserăm la un târg, numit Dolcha, care-i așezat în partea de sud a râului. Și aci ies din oraș câteva mici pietre în râu: și aci vasul nostru și negustorii plătiră o mică dare de vre-o două sau trei coroane. Și aci pește, găini, și ouă sunt din belșug. Într'a douăzeci și treia zi, plecărăm din Dolcha, și în aceiaș zi la nămiezi, trecurăm lângă râul Kelle, care-i foarte lat, și curge spre nord-est. Asemeni în astă zi trecurăm pe lângă un mic ostrov, care-i foarte aproape de Saxe. Într'a douăzeci și patra zi la prânz, ajunserăm la un oraș zis Saxe, așezat în partea de sud a râului. Și drept în fața orșului e un ostrov: și aci râul e foarte lat. Și aci era să plătim o

dare, dar n'am platit nimic până ce ajunserăm la Tomourra într'a douăzeci și cincea zi. Și această Tomourra e în partea de nord a râului, în Bogdania. În Tomourra copiii umblă după felul din India, cu mici cercei la urechi. Și femeile umblă cu mari bumbi de argint, atârând deasupra urechilor; și cu un mare colac de pânză de în pe cap, foarte asemănător cu un turban turcesc, și peste asta o mică pânză; și părțile de sus ale vesmântelor sunt împodobite de jur-împrejur cu mari bumbi de argint. Și fetele își poartă părul împletit, atârând felurite bani de argint; și pe creștetul capului o broșă mare de argint cu pietre; și mânecile lor scurte și largi, și pe brațe două mari brățare, și la cingătoare cinci sau șase cuțite; iar la gât nu poartă nimic. Cele de rând umblă mai mult în picioare goale.

În acest oraș Tomourra, se vând douăzeci de ouă pe un aspru, și o găină bună pe doi aspri, și carne de vacă, slănină, pâine, vin, here și mied din bielsug, și mai mult ca orice alta, foarte bun peste proaspăt. Aci pe un aspru se vând două știuci, fiecare mai mare ca de trei palme, și trei crapi, fiecare de câte o palmă și jumătate. Deasemeni e aici mare cantitate de moruni și scrumbii în râu.

Urmează aci mai multe rânduri despre chipul cum se scot și se prepară icrele. Apoi călătorul urmează:

„Acest Tomourra a fost în trecut un frumos oraș. Dar Tartarii l'au devastat de două-trei ori, și odată luară cu ei cincizeci de persoane. Și prin anul Domnului 1530, Turcii supuseră astă țară și bună parte din Ungaria, și totul, se zice, prin trădarea prințului Transilvaniei.

La întâi Mai, 1582, ne-am dat jos mărfuri; și negustorul Jocomo Alberi plăti pentru fiecare butoiu de vin, dela Constantinopol până aci, câte șezeci aspri. Astăzi cătră seară, plecarăm pe uscat din Tomourra, care în limba Valahiei se zice Ren. Într'a patra zi de Mai, trecurăm printr'un sat, unde căpitenia satului era să ne ia un cal; și în aceeași zi după amiază trecurăm peste un mare pod, și curând peste un mic râu, zis Prut. Într'a șasea zi, plecarăm din Falchen. Într'a opta zi dimineața, ajunserăm la un târg numit Hus, care-i așezat pe sub păduri. Noaptea trecurăm iar peste Prut; și în dimineața următoare intrarăm într'un sat ce se chiamă Padwellia; și aci unul din caii negustorilor noștri ni s'a fost luat. Într'a zecea zi dădurăm de satul Sutfourre, unde iar trecurăm peste Prut. Într'a unsprezecea zi dimineața, ajunserăm la Yas, și aci vameșul e un grec, Nicola Neverredde. La sud de Yas e castelul cu o pereche de spânzurați înaintea-i, și de jurîmprejur un zid de copaci mari; și la sud-vestul orașului e un lac mare; și pe țărnul de dincolo e o mare mănăstire. Femeile aci umblă în rochii turcești, și mari turbane, cu două-trei ghemotoace cu pietre de fiecare parte a turbanului, și rochiile jos iarăș cu pietre, și de urechi atârând lanțuri de mici perle. Și fetele poartă în cap găteală ca o mitră, pe care părul e legat în formă de cruce; și unii din copii au la urechi firisoare învărtite după obiceiul Indienilor. Vama la Yas e de douăzeci și patru aspri pe fiecă bou și vacă, exceptând negustorii Poloni, cari plătesc numai douăzeci de aspri. Pe fiecă butoiu de vin se plătește cinci „doller” și zece aspri. Într'a șaisprezecea zi după amiază, plecarăm din Yas; și într'a șaptesprezecea zi maserăm la Steffenes. Într'a optsprezecea trecurăm râul Prut, care-i la trei leghe din Chotym, unde ajunserăm în ziua următoare. La nordul orașului e castelul, așezat lângă râul Nyester, și acest râu desparte Bugdania de Polonia.

Aviz!

Abonații cari trimit orice fel de corespondențe, mandate poștale, etc. sunt rugați să binevoiască a scrie și nrul de pe fașie. Prin aceasta înlesnesc munca administrației.

ECONOMIE.

Școala de educație cooperativă din Tecuci.

Primim următoarele:

Către conducătorii tovărășiilor sătești.

Plecând dela faptul că mișcarea noastră cooperativă nu are astăzi o greutate mai mare de cât aceea, de a găsi contabili și administratori pregătiți sufletește și înarmați cu cunoștințe temeinice, am alcătuit „Școala de educație cooperativă” cu sediul în Tecuci.

Această școală care cuprinde în programul ei de învățământ, aci alăturat, toate materiile absolut necesare contabililor și administratorilor sătești, se va deschide dela 15 Octomvrie a. c.

Cursurile vor avea o durată de 6 luni, din care în primele 4 luni se vor preda lecțiuni pregătitoare, iar în cele 2 luni dela sfârșit se va face de fiecare elev, practică la bănci populare, magazine de consum și obștii de arendare, sub controlul direct al Școlii.

După terminarea practicii, în fața delegaților Ministerului Instrucțiunii Publice și Casei centrale a băncilor populare (oral și înscris) se va trece examenul pentru liberarea diplomei de absolvire.

Intrucât noi nu urmărim vre-un câștig material, ci lucrăm sub singurul imbold de a face din școala noastră soldați conștienți în lupta pentru ridicarea țărânilor prin pârghia cooperativei, — am limitat numărul elevilor dintr'o serie la 50 (cinci zeci).

Elevii vor fi externi, neavând încă mijloacele cerute pentru înființarea unui internat, însă găduirea elevilor se va face sub îngrijirea Direcțiunii școlii, — supraveghind-o de aproape în tot timpul cursului.

Cererile de înscriere la prima serie de cursuri, — (dela 15 Oct. 1912 până la 15 Apr. 1913) se vor adresa cât mai neîntârziat la:

Direcțiunii Biroului de contabilitate și informațiuni al băncilor populare din Jud. Tecuci, în Tecuci.

Taxa de înscriere este de 100 lei iar taxele de diplomă, registre, imprimate etc. de 20 lei.

Suma acestor taxe se va plăti în două rate: prima (de lei 60) la înscrierea elevilor, iar a doua după 3 luni, dela începerea cursurilor.

În afară de corpul profesoral, pe care l'am ales cu întreaga îngrijire cuvenită dintre specialiști subsemnații membrii din comitetul de patronare al școlii, ne luăm îndatorirea a ține prelegeri în care se vor resuma materiile predate în cursul fiecărei săptămâni, — examinând cunoștințele dobândite de elevi.

Sfârșim, accentuând încă odată că numai grija pentru viitorul cooperativei în România, — ne îndeamnă să muncim a înfăptui o operă de educație cooperativă, — sperând într'o deplină înțelegere și aprobare din partea Dv.

C. Alesseanu,

profesor la școala superioară de comerț din București, membru în Consiliul permanent al Instr. publice. (Secția comercială).

Dr. I. Răducanu,

docent de economia publică la Universitatea din București, fost subinspector al băncilor populare și cooperativei sătești.

Mihail Bădescu,

licențiat în drept, directorul biroului de contabilitate și inform., Jud. Tecuci.

Diac D. Budescu.

președintele Băncii federale „Unirea” din Tecuci.

Dr. N. O. Popovici-Lupa,

agronom, profesor de economie rurală.

PROGRAMUL CURSURILOR.

Partea I.

Lecțiuni.

1. **Contabilitatea** cu aplicațiuni la soc. cooperative (birou comercial), (120 lecțiuni).
2. **Aritmetica comercială** cu aplicare la soc. cooperative, (40 lecțiuni).
3. **Correspondența comercială** cu aplicație la operațiile soc. cooperative, (40 lecțiuni).
4. **Însemnătatea și istoricul cooperativei.** (12 lecțiuni).

5. **Norme practice pentru înjghebaroa și organizarea diferitelor tovărășii**, (bănci populare, obști de arendare, magazine de consum, etc.) (12 lecțiuni).

6. **Studiul legilor** în legătură cu mișcarea cooperativă; (50 lecțiuni).

7. **Noțiuni de agricultură** cu aplicare la gospodăria țărănească; (24 lecțiuni).

8. **Bani, bănci și credit** (12 lecțiuni).

9. **Inceperii practice de cunoștința mărfurilor și a piețelor de desfacere și aprovizionare.** (40 lecțiuni).

10. **Geografia economică** a țării noastre. (16 lecțiuni).

11. **Citiri din istoria noamului.** (24 lect.)

12. **Caligrafie.** (40 lecțiuni).

Partea II.

Practică.

1. La bănci populare (o lună).
2. La magazine de conzum (15 zile).
3. La obști de arendare (15 zile).

Bibliografie

Au apărut următoarele reviste și cărți: Nr. 12 din revista literară „Ramuri” din Craiova, cu începere dela numărul acesta, în tipografie proprie, cu următorul sumar: N. Iorga: Pentru „Ramuri”. C. Ș. Făgețel: Un pas mai departe. G. Tutoveanu: Unui prieten (poezie). Ioan Dragu: Inspirația. I. N. Părvulescu: Înviere (poezie). Henrich Stahl: Un vis. D. Tomescu: Cursurile de vară din Vălenii-de-munte. G. Rotică: Eu văd o biruință nouă (poezie). Eugenia Fl. Ionescu: Știam un nuc... (poezie). I. Ciocârlan: Flămânzii. G. Ionescu-Șișești: Spre baltă. Ion Sân-Giorgiu: Vânt de toamnă (poezie). D. Tomescu și T. Constantinescu: Două scrisori. Maria Nicolau: Flori uscate (poezie). *Cronica*: Congresul studențesc. Moartea lui Caragiale. „Din vieța conjugală”. „Amintiri din războiul independenței”. „La frații dela Pind”. „Isvoade din bătrâni”. „Convorbiri literare”. O potriveală de versuri.

„Foaia Școlastică” Nr. 13, anul XIV, (Blaj) cu următorul sumar: Ap.: Activitatea noastră extrascolară. Emilian Popescu: Instrucțiuni private la predarea învățământului limbii române în cursul primar. E. Câmpian: La chestia orfelinatului. Ioan Ciocârlan: Flămânzii (literatură). Oficiale: Controversele referitoare la competențele învățătorilor profesionali trebuie judecate mai întâi în forurile bisericești. Informațiuni: + Emil Viciu; + Ștefan Tureu. Unde-i forța nutritoare? Adunarea reuniunii învățătorilor din Szatmár-Ugocsa. Adunări generale. Bibliografie. Cărți intrate la redacție.

Ioan Dariu: Geografia Patriei și elemente din Geografia universală pentru școlile primare. Partea I pentru clasa IV primară, edițiunea IX-a în colaborare cu Dumitru Lupan (Brașov).

I. Ursu. Un manifest românesc tipărit cu litere latine al împăratului Leopold I din anul 1701 (Extras din analele Acad. Rom. Tom. XXXIV, Mem. sect. ist.) cu un facsimile. Prețul 30 bani.

A. D. Xenopol, Râșnovul de lângă Brașov. Extras din „Viața Românească”. Iași, Tipogr. „Dacia”.

A apărut: I. E. Torouțiu, Români și clasa de mijloc din Bucovina, partea întâia: *Meseriași*; partea doua: *Neguțitorii*. Prețul ambelor părți: 3 cor. editura autorului.

POȘTA REDACȚIEI

Dlul G. T. Gura-Ulmeni. Serisoarea dv. deschisă n'o mai putem publica, dupăce noi ne-am închis coloanele pentru chestiunea ce voți a trata.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(135)

— Urmare —

E cel puțin îndoelnic dacă până acum persoana eroului nostru a fost văzută cu un ochiu bun de cătră generalitatea cetitorilor. Ca el să displacă doamnelor, asta se înțelege dela sine: Doamnele pretind ca un erou să fie perfect; iar, dacă autorul lasă să se vadă în acela pe care li-e prezintă cea mai mică slăbiciune sufletească, cel mai mic defect trupesc, s'a mândrit cu el. Inzadar i-ar analiza autorul profund sufletul și i-ar săpa în metal chipul ca să fie văzut ca în oglinda cea mai curată, nu se va pune nici un preț pe aceasta. Vârsta și rotundimea lui Cicikof nu pot, firește, decât să-i strice. Un om de o anumită vârstă, pfiu! și de o rotundime mai presus de obișnuit, asta-i aceea ce sexul frumos nu ne-ar putea ierta niciodată, iar unele merg până în a zice: „Dar e desgustător, eroul lui!” Vai! noi știm toate acestea, dar poietul își are motivele lui ca să respingă până și ideea de a avea ca erou al operei sale un tinăr și frumos nobil, ori un print, care se arată plin de măreție, de onoare și de virtute.

Poate, în povestirile noastre așa cum le-am conceput noi, cetitorul va simți vibrând oarecari inimi virgine, până azi necunoscute, nevăzute; poate se va vedea trecând printre ansele vre-un om dotat cu calități aproape divine, vre-o răpitoare persoană tânără în adevăr rusă, și de așa cum nu s'ar găsi nici una pe tot restul globului, împodobită cu un suflet îngeresc numai elan, bunătate, devotament și sublimă caritate; poate, pe lângă aceste personaje, toți oamenii virtuosi ai celorlalte societăți omenesti vor face efectul de a fi morți, precum o carte e lucru mort, alături de vorbă vie. O zi va veni când Rușii se vor ridica, mari mișcări se vor manifesta... și se va vedea cât de adânc se căzuse în natura slavă a acestei semănțe de virtute care n'a făcut, ca să zicem așa, decât să lungească la suprafața naturii a douăzeci de alte rase. Dar la ce bun să vorbești despre ceea ce-i taina viitorului? Convine puțin unui autor care, de multă vreme s'a împlinit, a fost desăvârșit prin o viață interioară aspră, prin salutara cumpătate a singurătății, să se transporte, să-și uite de sine ca un tânăr. Orice lucru vine la rândul său, la vremea sa, la locul său.

Astfel deci n'am voit nici n'a trebuit să confecționez un erou, om de mare virtute, și iată în parte motivele mele. E vremea să acordăm repausul și onorurile pritaneului omului virtuos; cuvântul însuși de om virtuos desigur sună gol în orice gură; mediocritatea a făcut din omul virtuos un călușor, pe care ea îl încălecă în toate literaturile, și se căznoște inzadar ca să-l facă să înainteze un pas folosindu-se de bicu, de pinteni și de voce; ei au ajuns să ucidă pe loc pe omul virtuos, căruia, în lipsa de carne, de piele și de ultimă umbră de virtute, îi rămâne abia azi tristul schelet al alcătuirii sale osoase. E curată ipocrizie să evoci azi pe omul virtuos, trecut la starea de fosilă și de fetiș al unei alte vârste; să nu știu eu că un om de bun simț are azi un respect sincer pentru ființe de rațiune; scurt, judecând oportunitate de a inhăma caracterul unui individ șiret, care e vioi și chiar foarte sprinten, nu-mi fac nici un scrupul literar de a-l înșeuca, de a-l înfrăua, de a-l încăleca și de a-l inhăma, așa ca să arăt pe intrigant sub toate fețele lui.

Extracțiunea eroului nostru e cu totul obscură; părinții săi erau nobili; nobili de veche dată ori de proaspătă dată, știe Dzeu. El n'avea în figură nici una din trăsăturile lor. O rudă, un soi de pitică difonecă, un nagăt, cum se zice, găsindu-se de față în familie în ziua nașterii lui, strigă privindul cu atenție:

„Ha! așa nu e de loc cum mi-l închipuiam!” Ea ar fi dorit ca copilul să aibă trăsăturile mamei, ceea ce ar fi fost fericit în cele din urmă; el nu seamănă, cum zice proverbul, nici cu tatăl nici cu mama, ci cu cel dintâi frumos cavaler care galopase pe acolo, viața nu aruncase la început asupra lui decât o privire piezișă și puțin primitoare, o privire turbure și

rece ca geamul prins de îngheț. Nu avu în toată copilăria lui nici un tovarăș; locuia într-o odăiță mică de tot care n'avea decât un geam prins, închis vara și iarna. Tatăl său, om sec și răutăcios, îmbrăcat într'un lung surtuc, cu picioarele încălțate cu tălci de tricou, se văicărea, murmură fără încetare mergând și venind prin odae, și scuipa într'un vechiu nisiperniță de lemn, în vreme ce el, dela vârsta de șase ani, staționa ore întregi, șezând pe un mizerabil de scăunăș, cu condeiul în mână, cu buzele și degetele pline de cerneală, și sub ochi un model de caligrafie care spunea: „Nu minți, ascultă de bătrâni, și aiibi virtutea cu inima ta”. Când micul nenorocit, obosit de tăcerea lui și de imobilitatea lui, și de uniformitatea datoriei lui, și de veșnicul târât al călțunilor și de veșnicul scuipat al domnului tatăl său, cerca de a împedobi la exces o majuscule ori să desvolte puțin cam prea în sus ori în jos un t, un p, un z, ori un d: „Ah! tu-mi ștregărești încă!” zicea tatăl, și niște lungi degete diforme, înarmate cu unghii ascuțite, îi închidea urechile până ce scofa un strigăt de durere... Astfel se petrecu întâia lui copilărie, și ce pricepe că el nu păstră în memoria lui decât icoane destul de confuze.

Intr'o zi, pe un frumos prim soare de primăvară, tatăl se urcă și făcu să se urce și fiul său într'o teleagă la care era inhămați niște cai pestrți foarte vulgari pe cari giambașii noștri, din pricina acestei împetrțituri a părului lor, îi așază în numărul țărăților. Pe un fel de ladă așezată în partea stângă dinainte, luă loc la rândul său un mic cocoșat care era șeful singurei și unicei familii de servi aparținând tatălui lui Cicikof, și căruia îi cădea toate grijile gospodăriei. Mărtoaga și cocoșatul erau mai cumpătați decât cămila, mai tari decât cătărul; ei merseră treizeci și șase de ceasuri până se da, pe prispa ospitalieră a unui cămin, o gustare rece de varză acră și berbec fript după care tatăl și fiul se plimbară o oră pe malurile unui vad pe care îl trecuseră, în vreme ce patru pedul și cocoșatul se întremau unul cu o porție de ovăș, celalalt cu ceva rămășițe din prânzul stăpânilor; apoi o luară din nou la drum și oamenii noștri ajunseră în cele din urmă a treia zi fără vre-un neajuns la destinație. Asta era aceeași noi numim un oraș; copilul rămase cu gura căsăată la vederea acestui lux de case și străzi cari îi era încă necunoscut. Căruța nu mai merse zece minute pe strada principală când intră într'o ulicioară lungă, întortochiată, neegală, plină de belți adânci în cari țărățul bălăcea și se înămolea, și unde ar fi rămas, credem, un întreg echipagiul, dacă servitorul și stăpânul însuși, cu ajutorul frânelor, al biciului și al gurei, nu l'ar fi ținut într'o salutară stare de surexitație.

După multe sfortări comune, călătorii reușiră să iasă dintr'o ultimă baltă și să pătrundă, urcând o pantă într'o mică curte împodobită cu doi meri înfloriți. Ei se găseau în fața unei vechi căscioare de bărne care ascundea o grădiniță plantată cu legume comune; aceasta, umbrită cu soci și sorbi, se sfârșia printr'o șandramă din cele mai dărăpănate, cu acoperiș de scânduri putrede; lumina nu intră în trăsna decât printr'o spărtură de un picior pătrat în care se prindea un geam de sticlă grosolană, pe care filigramele multicolore ale vremii sfârșiseră prin a-l face mat în felul lui. Aici locuia una din rudeniile lor, slăbănoagă, puțină, bătrână, cu fața de tot increțită, care cu toate acestea, așa plâpând cum era, mergea totuși în fiecare dimineață, prin nomolul ulicioarei să-și facă plimbarea ei prin târg, apoi se întorcea să-și svante ciorapii pe vasul pentru ceai, pe care îl aprindea întorcându-se din călătoria sa. Biata femeie îmbrățișă pe copil și se bucură de înbușorarea obrazilor lui proaspeți, plini și catifelati. Dela ea alia el că din clipa aceasta el va locui sub același acoperiș și ea, de a doua zi, va începe să cerceteze școala din oras.

Tatăl lui Cicikof nu petrecu decât o noapte la ruda sa, unde nu se găsia nicidecum loc pentru trei; astfel a doua zi, nu sunase încă opt ora și el era pe drum. În clipa despărțirii; ochii lui părintești nu vărsară de fel lacrimi, dar el dădu fiului său unic vre-o douăzeci de parole pentru cheltuelile lui neapărate și oare cari gătituri bune, și, ceea ce e mai grav, îi făcu cele mai înțelepțite recomandări de cari a fost capabil.

„la seama, Pavlușca, învață bine, nu fii nici ștregar nici îndăstoinic; caută, mai nainte de toate, să plăci dascălilor tăi și superiorilor școlii. Dacă plăci dlui celui mai mare, chiar când, din lipsă de capacitate, n'ai face progrese în nici una din științele programei, tu vei fi favorizat și înaintat mai bine decât oricare. Nu te lega cu nici un școlar, ei nu te vor învăța niciodată nimica bun. Iar dacă nu poți să faci altfel decât să te legi cu doi ori trei camarazi, leagă-te cu cei mai bogați; aceștia cel puțin poate într'o zi îți vor păstra o bună amintire, te vei folosi mai târziu de numele lor, ei n'o vor găsi aceasta ca rău, iar, dacă nu-ți fac bine vor avea conștiința de a-ți vătămă. Nu plăti pentru nimeni și fa să se plătească pentru tine; păstrează fiecare lețea ca lumina ochilor tăi banul e totul pe lumea asta: un camarad un bun prieten te va înșela, te va trada cu nerușinare; un camarad nu face o kopeică pe care o vei găsi oricând gata să-ți facă serviciu; se face totul, totul devine cu puțință de făcut și ușor prin kopeică!”

Micul cocoșat răzimat de loitrea căruței puse punctuația la acest discurs prin mișcări de aprobare din bărbie; tatăl, mulțumit cu sine însuși, se despărți de fiul său; el urcă în teleagă, micul cocoșat se urcă pe scândura lui, teleaga trasă de calul țărcaț, ieși din curte, scotoici toate bălțile ulicioarei, ieși în ulița cea mare și dispăru. Aceasta era ultima oră când fiul își vedea părintele; dar instrucțiunile, ultimele cuvinte părintești pe cari copilul le auzise, încolțiră și prinseră rădăcini adânci în sufletul lui Cicikof.

Pavlușca, de a doua zi, cercetă clasele școlii. Până la vacanță era aici tot timpul ca să fie cunoscut, el nu arătă mai multă aptitudine pentru o știință ca pentru alta, dar se deosebi printr'un aer de mare atenție și prin curățenia lui, și cei mai mult, el arătă o vie înțelegere a tuturor lucrurilor practice. Spre pildă, el știu perfect să se aranjeze cu camarazii săi așa ca să fie destul de des ospătat fără a-și atrage nici cel mai mic reproș; și nu numai că nu dedea bucată pentru bucată, dar, ascunzându-și tainul pentru două ori trei ore, el răușia să le vândă tocmai aceea ce îi dăduseră ei. Copilul e lacom și pofitor; el avea țaria să răfuze stomacului său ori ce satisfacțiune în genul acesta. Din cei douăzeci de bani pe cari îi dăduse tatăl său, el știu să nu cheltuiască nici măcar unul, și înainte de sfârșitul anului el își îndoise suma; nu fără a desfășura, pentru a ajunge la acest rezultat, o îndemănare pentru comună la vârsta aceasta. În vremea vacanței de Crăciun, el modelă în ceară, cu ajutorul mucurilor de lumanări dela mătusa sa, un bot-gros pe care îl coloră, nu știu cum, și care fu vândut și bine vândut, la ușa școlii, în chiar ziua începerii cursurilor.

Cu aceste mici talente, școala era pentru el un loc de cemericiu; cum târgul era oarecum în drumul său, el mergea să cumpere ceva merinde mărunță, apoi, cu coșulețul sub bancă, el se așeza în orele de recreație, între doi copii de părinți bogați, și de îndată ce observa, că vecinii și cei din fața lui aveau căutătura cam turbure și buza uscată, simptome de reclamațiuni ale stomacului, ce își ridica mașinal când de-o parte, când de alta, invelișul coșniței, lăsându-le să zărească o franzeluță, o turtă dulce, o prăjitură. „Dă-mi, dă-mi, dă-mi mie franzeleuța, dă-mi prăjitură!” îi sopteau ei la ureche unul după altul; și adăogau: „Vrei două parole pentru ea? vrei trei parole?” El lasă să fie rugat, apoi lua banii. Punea o mare dibăcie în industria sa; întrebunța două luni întregi ca să facă educația unui drăguț șoarece alb pe care îl ținea prizonier într'o mică colivie de lemn de richită; el isbuti să-l facă să meargă pe labele din napoi, să se culce, să facă pe mortul și să se ridice sprinten, totul prin mici semnale, cari nu erau nici odată lipsite de efectul lor asupra animalului. Copii răsfățați i-l cerură, iar el se lipsi de el cu mari avantagii. Când avu 5 ruble într'o pungă și tot pe atata în alta, el le cusă solid, le acoperi cu frunze uscate și le îngropa la rădăcina unui sorb, apoi se puse pe lucru ca să înciripească o a treia.

(Va urma.)

1) Adecă prin ban: o kopeică e un ban, a suta parte din rublă.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

ECONOMIE.

Școala de educație cooperativă din Tecuci.

Primim următoarele:

Către conducătorii tovărășilor sătești.

Plecând dela faptul că mișcarea noastră cooperativă nu are astăzi o greutate mai mare de cât aceea, de a găsi contabili și administratori pregătiți sufletește și înarmați cu cunoștințe teoretice, am alcătuit „Școala de educație cooperativă” cu sediul în Tecuci.

Această școală care cuprinde în programul ei de învățământ, aci alăturat, toate materiile absolut necesare contabililor și administratorilor sătești, se va deschide dela 15 Octomvrie a. c.

Cursurile vor avea o durată de 6 luni, din care în primele 4 luni se vor preda lecțiuni pregătitoare, iar în cele 2 luni dela sfârșit se va face de fiecare elev, practică la bănci populare, magazine de consum și obștii de arendare, sub controlul direct al Școlii.

După terminarea practicii, în fața delegaților Ministerului Instrucțiunii Publice și Casei centrale a băncilor populare (oral și scris) se va trece examenul pentru liberarea diplomei de absolvire.

Intrucât noi nu urmărim vre-un câștig material, ei lucrăm sub singurul imbold de a face din școala noastră soldați conștienți în lupta pentru ridicarea țărânilor prin părgăhia cooperativei, — am limitat numărul elevilor dintr-o serie la 50 (cinci zeci).

Elevii vor fi externi, neavând încă mijloacele cerute pentru înființarea unui internat, însă găzduirea elevilor se va face sub îngrijirea Direcțiunii școlii, — supraveghind-o de aproape în tot timpul cursului.

Cererile de înscriere la prima serie de cursuri, — (dela 15 Oct. 1912 până la 15 Apr. 1913) se vor adresa cât mai neîntârziat la:

Direcțiunii Biroului de contabilitate și informațiuni al băncilor populare din Jud. Tecuci, în Tecuci.

Taxa de înscriere este de 100 lei iar taxele de diplomă, registre, imprimate etc. de 20 lei.

Suma acestor taxe se va plăti în două rate: prima (de lei 60) la înscrierea elevilor, iar a doua după 3 luni, dela începerea cursurilor.

În afară de corpul profesoral, pe care l'am ales cu întreaga îngrijire cuvenită dintre specialiștii subsemației membrii din comitetul de patronare al școlii, ne luăm îndatorirea a ținea prelegeri în care se vor resuma materiile predate în cursul fiecărei săptămâni, — examinând cunoștințele dobândite de elevi.

Sfârșim, accentuând încă odată că numai grija pentru viitorul cooperativei în România, — ne îndeamnă să muncim a înfăptui o operă de educație cooperativă, — sperând într-o deplină înțelegere și aprobare din partea Dv.

C. Alesseanu,
profesor la școala superioară de comerț din București, membru în Consiliul permanent al Instr. publice. (Secția comercială).

Mihail Bădescu,
licențiat în drept, directorul biroului de contabilitate și inform., Jud. Tecuci.

Dr. I. Răducanu,
docent de economia publică la Universitatea din București, fost subinspector al băncilor populare și cooperativei sătești.

Diac D. Budescu,
președintele Băncii federale „Unirea” din Tecuci.

Dr. N. O. Popovici-Lupa,
agronom, profesor de economie rurală.

PROGRAMUL CURSURILOR.

Partea I.

Lecțiuni.

1. *Contabilitatea* cu aplicațiuni la soc. cooperative (birou comercial), (120 lecțiuni).
2. *Aritmetica comercială* cu aplicare la soc. cooperative, (40 lecțiuni).
3. *Correspondența comercială* cu aplicație la operațiile soc. cooperative, (40 lecțiuni).
4. *Insemnătatea și istoricul cooperativei.* (12 lecțiuni).

5. *Norme practice pentru înjghebaroa și organizarea diferitelor tovărășii,* (bănci populare, obști de arendare, magazine de consum, etc.) (12 lecțiuni).

6. *Studiul legilor* în legătură cu mișcarea cooperativă; (50 lecțiuni).

7. *Noțiuni de agricultură* cu aplicare la gospodăria țărănească; (24 lecțiuni).

8. *Bani, bănci și credit* (12 lecțiuni).

9. *Inceperi practice de cunoștința mărfurilor și a piețelor de desfacere și aprovizionare.* (40 lecțiuni).

10. *Geografia economică a țării noastre.* (16 lecțiuni).

11. *Citiri din istoria neamului.* (24 lect.)

12. *Caligrafie.* (40 lecțiuni).

Partea II.

Practică.

1. La bănci populare (o lună).
2. La magazine de consum (15 zile).
3. La obști de arendare (15 zile).

Bibliografie

Au apărut următoarele reviste și cărți: Nr. 12 din revista literară „Ramuri” din Craiova, cu începere dela numărul acesta, în tipografie proprie, cu următorul sumar: N. Iorga: Pentru „Ramuri”. C. Ș. Făgețel: Un pas mai departe. G. Tutoveanu: Unui prieten (poezie). Ioan Dragu: Inspirația. I. N. Părvulescu: Înviere (poezie). Henrich Stahl: Un vis. D. Tomescu: Cursurile de vară din Vălenii-de-munte. G. Rotică: Eu văd o biruință nouă (poezie). Eugenia Fl. Ionescu: Știam un nuc... (poezie). I. Ciocărlan: Flămânzii. G. Ionescu-Șișești: Spre baltă. Ion Sân-Giorgiu: Vânt de toamnă (poezie). D. Tomescu și T. Constantinescu: Două serisori. Maria Nicolau: Flori uscate (poezie). *Cronica:* Congresul studențesc. Moartea lui Caragiale. „Din viața conjugală”. „Amintiri din războiul independenței”. „La frații dela Pind”. „Isvoade din bătrâni”. „Convorbiri literare”. O potriveală de versuri.

„Foata Școlastică” Nr. 13, anul XIV, (Blaj) cu următorul sumar: Ap.: Activitatea noastră extrascolară. Emilian Popescu: Instrucțiuni privitoare la predarea învățământului limbii române în cursul primar. E. Câmpian: La chestia orfelinatului. Ioan Ciocărlan: Flămânzii (literatură). Oficiale: Controversele referitoare la competențele învățătorilor confesionali trebuie judecate mai întâi în forurile bisericesti. Informațiuni: + Emil Viecu; + Ștefan Tureu. Unde-i forța nutritoare? Adunarea reuniunii învățătorilor din Szatmár-Ugocea. Adunări generale. Bibliografie. Cărți intrate la redacție.

Ioan Daviu: Geografia Patriei și elemente din Geografia universală pentru școlile primare. Partea I pentru clasa IV primară, edițiunea IX-a în colaborare cu Dumitru Lupan (Brașov).

I. Ursu. Un manifest românesc tipărit cu litere latine al împăratului Leopold I din anul 1701 (Extras din analele Acad. Rom. Tom. XXXIV, Mem. sect. ist.) cu un facsimile. Prețul 30 bani.

A. D. Xenopol, Râșnovul de lângă Brașov. Extras din „Viața Românească”. Iași, Tipogr. „Dacia”.

A apărut: *I. E. Torouțiu,* Români și clasa de mijloc din Bucovina, partea întâia: *Meseriașii;* partea a doua: *Neguțitorii.* Prețul ambelor părți: 3 cor. editura autorului.

POȘTA REDACȚIEI

Blui G. T. Gura-Ulmeni. Serisoarea dv. deschisă n'o mai putem publica, după ce noi ne-am închis coloanele pentru chestiunea ce voiți a trata.

oare, dar n'am platit nimic până ce ajunserăm la Tomourra într'a douăzeci și cincea zi. Și această Tomourra e în partea de nord a râului, în Bogdania. În Tomourra copiii umblă după felul din India, cu mici cercei la urechi. Și femeile umblă cu mari bumbi de argint, atârând deasupra urechilor; și cu un mare colac de pânză de în pe cap, foarte asemănător cu un turban turcesc, și peste asta o mică pânză: și părțile de sus ale vesmântelor sunt împodobite de jur-împrejur cu mari bumbi de argint. Și fetele își poartă părul împletit, atârând feluriti bani de argint: și pe creștetul capului o broșă mare de argint cu pietre; și mânecele lor scurte și largi, și pe brațe două mari brățare, și la cingătoare cinci sau șase cuțite: iar la gât nu poartă nimic. Cele de rând umblă mai mult în picioare goale.

În acest oraș Tomourra, se vând douăzeci de ouă pe un aspru, și o găină bună pe doi aspri, și carne de vacă, slănină, pâine, vin, bere și miel din bielșug, și mai mult ca orice alta, foarte bun pește proaspăt. Aci pe un aspru se vând două știuci, fiecare mai mare ca de trei palme, și trei crapi, fiecare de câte o palmă și jumătate. Deasemenea și aici mare cantitate de moruni și scrumbii în râu.

Urmează aci mai multe rânduri despre clipele cum se scot și se prepară icrele. Apoi călătorul urmează:

„Acest Tomourra a fost în trecut un frumos oraș. Dar Tartarii l'au devastat de două-trei ori, și odată luară cu ei cincizeci de persoane. Și prin anul Domnului 1530, Turcii supuseră astă țară și bună parte din Ungaria, și totul, se zice, prin trădarea prințului Transilvaniei.

La întâi Mai, 1582, ne-am dat jos mărfuri: și negustorul Jocomo Alberi plăti pentru fiecare butoiu de vin, dela Constantinopol până aci, câte șezeci aspri. Astăzi cătră seară, plecarăm pe uscat din Tomourra, care în limba Valahiei se zice Ren. Într'a patra zi de Mai, trecurăm printr'un sat, unde căpitenia satului era să ne ia un cal: și în aceiaș zi după amiază trecurăm peste un mare pod, și curând peste un mic râu, zis Prut. Într'a șasea zi, plecarăm din Falchen. Într'a opta zi dimineața, ajunserăm la un târg numit Hus, care-i așezat pe sub păduri. Noaptea trecurăm iar peste Prut; și în dimineața următoare intrăm într'un sat ce se chiamă Padwellia: și aci unul din caii negustorilor noștri ni s'a fost luat. Într'a zecea zi dădurăm de satul Sutfourre, unde iar trecurăm peste Prut. Într'a unsprezecea zi dimineața, ajunserăm la Yas, și aici vameșul e un grec, Nicola Nerverredde. La sud de Yas e castelul cu o pereche de spânzurători înainte-i, și de jurîmprejur un zid de copaci mari: și la sud-vestul orașului e un lac mare: și pe țărâmul de dincolo e o mare mănăstire. Femeile aci umblă în rochii turcești, și mari turbane, cu două-trei ghemotoace cu pietre de fiecare parte a turbanului, și rochiile jos iarăș cu pietre, și de urechi atârând lanțuri de mici perle. Și fetele poartă în cap găteală ca o mitră, pe care părul e legat în formă de cruce: și unii din copii au la urechi firișoare învărtite după obiceiul Indienilor. Vama la Yas e de douăzeci și patru aspri pe fiecă bou și vacă, exceptând negustorii Poloni, cari plătesc numai douăzeci de aspri. Pe fiecă butoiu de vin se plătește cinci „dolleri” și zece aspri. Într'a șaisprezecea zi după amiază, plecarăm din Yas: și într'a șeptesprezecea zi maserăm la Steffenes. Într'a optsprezecea trecurăm râul Prut, care-i la trei leghe din Chotym, unde ajunserăm în ziua următoare. La nordul orașului e castelul, așezat lângă râul Nyester, și acest râu desparte Bugdania de Polonia.

Aviz!

Abonații cari trimit orice fel de corespondențe, mandate poștale, etc. sunt rugați să binevoiască a scrie și nrul de pe fașie. Prin aceasta înlesnesc munca administrației.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(135)

— Urmare —

E cel puțin îndoiește dacă până acum persoana eroului nostru a fost văzută cu un ochi bun de către generalitatea cetățenilor. Ca el să displice doamnelor, asta se înțelege dela sine: Doamnele pretind ca un erou să fie perfect; iar, dacă autorul lasă să se vadă în acela pe care li-e prezintă cea mai mică slăbiciune sufletească, cel mai mic defect trupesc, s'a mândrit cu el. Inzadar i-ar analiza autorul profund sufletul și i-ar săpa în metal chipul ca să fie văzut ca în oglinda cea mai curată, nu se va pune nici un preț pe aceasta. Vârsta și rotunjimea lui Cicikof nu pot, firește, decât să-i strice. Un om de o anumită vârstă, pu! și de o rotunjime mai presus de obișnuit, asta-i aceea ce sexul frumos nu ne-ar putea ierta niciodată, iar unele merg până în a zice: „Dar e desguștător, eroul lui!” Vai! noi știm toate acestea, dar poietul își are motivele lui ca să respingă până și ideea de a avea ea erou al operei sale un tânăr și frumos nobil, ori un prinț, care se arată plin de măreție, de onoare și de virtute.

Poate, în povestirile noastre așa cum le-am conceput noi, cetitorul va simți vibrând oarecari inimi virgine, până azi necunoscute, nevăzute; poate se va vedea trecând print'ânsele vre-un om dotat cu calități aproape divine, vre-o răpitoare persoană tânără în adevăr rusă, și de așa cum nu s'ar găsi nici una pe tot restul globului, împodobită cu un suflet îngeresc numai elan, bunătate, devotament și sublimă caritate; poate, pe lângă aceste personaje, toți oamenii virtuosi ai celorlalte societăți omenești vor face efectul de a fi morți, precum o carte e lucru mort, alături de vorbă vie. O zi va veni când Rușii se vor ridica, mari mișcări se vor manifesta. și se va vedea cât de adânc se căzuse în natura slavă a acestei semănțe de virtute care n'a făcut, ca să zicem așa, decât să lungească la suprafața naturii a douăzeci de alte rase. Dar la ce bun să vorbești despre ceea ce-i taina viitorului? Convine puțin unui autor care, de multă vreme s'a împlinit, a fost desăvârșit prin o viață interioară aspră, prin salutarea cumpătată a singurătății, să se transporte, să-și uite de sine ca un tânăr. Orice lucru vine la rândul său, la vremea sa, la locul său.

Astfel deci n'am voit nici n'a trebuit să confecționez un erou, om de mare virtute, și iată în parte motivele mele. E vremea să acordăm repausul și onorurile pritanului omului virtuos; cuvântul însuși de om virtuos desigur sună gol în orice gură; mediocritatea a făcut din omul virtuos un căluzor, pe care ea îl încalecă în toate literaturile, și se căzneau inzadar ca să-l facă să înainteze un pas folosindu-se de biciu, de pinteni și de voce; ei au ajuns să ucidă pe loc pe omul virtuos, căruia, în lipsa de carne, de piele și de ultimă umbră de virtute, îi rămâne abia azi tristul schelet al alcătuirii sale osoase. E curată ipocrie să evoci azi pe omul virtuos, trecut la starea de fosilă și de fetiș al unei alte vârste; să nu știu eu că un om de bun simț are azi un respect sincer pentru ființe de rațiune; scurt, judecând oportun de a înhăma caracterul unui individ șiret, care e vioi și chiar foarte sprinten, nu-mi fac nici un scrupul literar de a-l înșeuca, de a-l înfrăua, de a-l încaleca și de a-l înhăma, așa ca să arăt pe intrigant sub toate fețele lui.

Extracțiunea eroului nostru e cu totul obscuroasă; părinții săi erau nobili; nobili de veche dată ori de proaspătă dată, știe Dzeu. El n'avea în figură nici una din trăsăturile lor. O rudă, un soț de pitică difoncă, un nagat, cum se zice, găsindu-se de față în familie în ziua nașterii lui, strigă privindu-l cu atenție:

„Ha! așa nu e de loc cum mi-l închipuiam!” Ea ar fi dorit ca copilul să aibă trăsăturile mamei, ceace ar fi fost fericit în cele din urmă; el nu seamănă, cum zice proverbul, nici cu tatăl nici cu mama, ci cu cel dintâi frumos cavalier care galopase pe acolo, viața nu aruncase la început asupra lui decât o privire piezișă și puțin primitoare, o privire turbure și

rece ca geamul prins de îngheț. Nu avu în toată copilăria lui nici un tovarăș; locuia într'o odăiță mică de tot care n'avea decât un geam prins, închis vara și iarna. Tatăl său, om sec și răutacios, îmbrăcat într'un lung surtuc, cu picioarele încălțate cu tălci de tricou, se vâlcărea, murmură fără încetare mergând și venind prin odaie, și scuipa într'un vechiu nisiperniță de lemn, în vreme ce el, dela vârsta de șase ani, staționa erou întregi, șezând pe un mizerabil de scăunăș, cu condeiul în mână, cu buzele și degetele pline de cerneală, și sub ochi un model de caligrafie care spunea: „Nu minți, ascultă de bătrâni, și aiibi virtutea cu inima ta”. Când micul nenorocit, obosit de tăcerea lui și de imobilitatea lui, și de uniformitatea datoriei lui, și de veșnicul târât al călțunilor și de veșnicul scuipat al domnului tatăl său, cerea de a împodobi la exees o majusculă ori să desvolte puțin cam prea în sus ori în jos un t, un p, un z, ori un d: „Ah! tu-mi ștregărești încă!” zicea tatăl, și niște lungi degete diforme, înarmate cu unghii ascuțite, îi încheidea urechile până ce scofea un strigăt de durere... Astfel se petreceu întâia lui copilărie, și ce pricepe că el nu păstră în memoria lui decât icoane destul de confuze.

Intr'o zi, pe un frumos prim soare de primăvară, tatăl se urcă și făcu să se urce și fiul său într'o telegă la care era înhămați niște cai peștriți foarte vulgari pe cari giambașii noștri, din pricina acestei impestrițături a părului lor, îi așeză în numărul țărăților. Pe un fel de ladă așezată în partea stângă dinainte, luă loc la rândul său un mic cocoșat care era șeful singurei și unicei familii de servi aparținând tatălui lui Cicikof, și căruia îi cădea toate grijile gospodăriei. Mărtoaga și cocoșatul erau mai cumpătați decât cămila, mai tari decât cătăruș; ei merseră treizeci și șase de ceasuri până se da, pe prispa ospitalieră a unui cămin, o gustare rece de varză acru și berbec fript după care tatăl și fiul se plimbară o oră pe malurile unui vad pe care îl trecuseră, în vreme ce patrușul și cocoșatul se întreau unul cu o porție de ovăș, celalalt cu ceva rămășițe din prânzul stăpânilor; apoi o luară din nou la drum și oamenii noștri ajunseră în cele din urmă a treia zi fără vre-un neajuns la destinație. Asta era aceeași noi numim un oraș; copilul rămase cu gura căscată la vederea acestui lux de case și străzi cari îi era încă necunoscut. Căruța nu mai merse zece minute pe strada principală când intră într'o ulicioară lungă, întortocheată, neegală, plină de belți adânci în cari tărcatul bălăcea și se înămoalea, și unde ar fi rămas, credem, cu întreg echipagiul, dacă servitorul și stăpânul însuși, cu ajutorul frânelor, al biciului și al gurei, nu l'ar fi ținut într'o salutară stare de surexcitație.

După multe sfertări comune, călătorii reușiră să iasă dintr'o ultimă baltă și să pătrundă, urcând o pantă într'o mică curte împodobită cu doi meri înfloriți. Ei se găseau în fața unei vechi cășcioare de bărne care ascundea o grădiniță plantată cu legume comune; aceasta, umbră de ei soți și sorbi, se sfârșia printr'o șandramă din cele mai dărăpănate, cu acoperiș de scânduri putrede; lumina nu intră în transa decât printr'o spărtură de un picior pătrat în care se pricea un geam de sticlă grosolană, pe care filigramele multicolore ale vremii sfârșiseră prin a-l face mat în felul lui. Aici locuiau una din rudeniile lor, slăbănoagă, puțină, bătrână, cu fața de tot increțită, care cu toate acestea, așa plâpândă cum era, mergea totuși în fiecare dimineață, prin nomolul ulicioarei să-și facă plimbarea ei prin târg, apoi se întorcea să-și svante ciorapii pe vasul pentru ceai, pe care îl aprindea întorcându-se din călătoria sa. Biata femeie îmbrățișă pe copil și se bucură de înbușorarea obrazilor lui proaspeți, plini și catifelați. Dela ea află el că din clipa aceasta el va locui sub același acoperiș și ea, de a doua zi, va începe să cerceteze școala din oraș.

Tatăl lui Cicikof nu petrecu decât o noapte la ruda sa, unde nu se găsea nicidecum loc pentru trei; astfel a doua zi, nu sunase încă opt ora și el era pe drum. În clipa despărțirii; ochii lui părintești nu vărsară de fel lacrimi, dar el dădu fiului său unică vre-o douăzeci de parale pentru cheltelile lui neapărate și oare cari gătituri bune, și, ceace e mai grav, îi făcu cele mai înțelepțești recomandări de cari a fost capabil.

„Ia seama, Pavlușca, învață bine, nu fii nici ștregar nici îndăstoinic; caută, mai nainte de toate, să plăci dascălilor tăi și superiorilor școlii. Dacă plăci dlui celui mai mare, chiar când, din lipsă de capacitate, n'ai face progrese în nici una din științele programei, tu vei fi favorizat și înaintat mai bine decât oricare. Nu te lega cu nici un școlar, ei nu te vor învăța niciodată nimica bun. Iar dacă nu poți să faci altfel decât să te legi cu doi ori trei camarazi, leagă-te cu cei mai bogați; aceștia cel puțin poate într'o zi îți vor păstra o bună amintire, te vei folosi mai târziu de numele lor, ei n'o vor găsi aceasta ca rău, iar, dacă nu-ți fac bine vor avea conștiință de a-ți vătămă. Nu plăti pentru nimeni și ia să se plătească pentru tine; păstrează fiecare lețecă ca lumina ochilor tăi banul e totul pe lumea asta: un camarad un bun prieten te va înșela, te va trada cu nerușinare; un camarad nu face o kopeică pe care o vei găsi oricând gata să-ți faci serviciu; se face totul, totul devine cu puțință de făcut și ușor prin kopeică!”

Micul cocoșat răzimat de loitrea căruței puse punctuația la acest discurs prin mișcări de aprobare din bărbie; tatăl, mulțumit cu sine însuși, se despărți de fiul său; el urcă în telegă, micul cocoșat se urcă pe scândura lui, telega trasă de calul țarcat, ieși din curte, scotoci toate bălțile ulicioarei, ieși în ulița cea mare și dispăru. Aceasta era ultima oră când fiul își vedea părintele; dar instrucțiunile, ultimele cuvinte părintești pe cari copilul le auzise, încolțiră și prinseră rădăcini adânci în sufletul lui Cicikof.

Pavlușca, de a doua zi, cercetă clasele școlii. Până la vacanță era aici tot timpul ca să fie cunoscut, el nu arată mai multă aptitudine pentru o știință ca pentru alta, dar se deosebi printr'un aer de mare atenție și prin curățenia lui, și cei mai mult, el arată o vie înțelegere a tuturor lucrurilor practice. Spre pildă, el știu perfect să se aranjeze cu camarazii săi așa ca să fie destul de des ospătat fără a-și atrage nici cel mai mic reproș; și nu numai că nu dedea bucată pentru bucată, dar, așezându-și tainul pentru două ori trei ore, el răușia să le vândă tocmai aceea ce îi dăduseră ei. Copilul e lacom și pofitor; el avea tăria să răfuce stomacului său ori ce satisfacțiune în genul acesta. Din cei douăzeci de bani pe cari îi dăduse tatăl său, el știu să nu cheltuiască nici măcar unul, și înainte de sfârșitul anului el își îndoise suma; nu fără a desfășura, pentru a ajunge la acest rezultat, o îndemănare pentru comuna la vârsta aceasta. În vremea vacanței de Crăciun, el modelă în ceară, cu ajutorul mucerilor de lumânări dela mătușa sa, un bot-gros pe care îl coloră, nu știu cum, și care fu vândut și bine vândut, la ușa școlii, în chiar ziua începerii cursurilor.

Cu aceste mici talente, școala era pentru el un loc de comerț; cum târgul era oarecum în drumul său, el mergea să cumpere ceva merinde mărunță, apoi, cu coșulețul sub bancă, el se așeza în orele de recreație, între doi copii de părinți bogați, și de îndată ce observa, că vecinii și cei din fața lui aveau căutătura cam turbure și buza uscată, simptome de reclamațiuni ale stomacului, ce își ridica mașinal când de-o parte, când de alta, învelişul coșniței, lăsându-le să zărească o franzeluță, o turtă dulce, o prăjitură. „Dă-mi, dă-mi, dă-mi mie franzeluța, dă-mi prăjitura!” îi șopteau ei la ureche unul după altul; și adăogau: „Vrei două parale pentru ea? Vrei trei parale?” El lasă să fie rugat, apoi lua banii. Punea o mare dibăcie în industria sa; întrebuința două luni întregi ca să facă educația unui draguț șoarece alb pe care îl ținea prizonier într'o mică colivie de lemn de richită; el isbuti să-l facă să meargă pe labele din napoi, să se culce, să facă pe mortul și să se ridice sprinten, totul prin mici semnale, cari nu erau nici odată lipsite de efectul lor asupra animalului. Copii răsfățați i-l cerură, iar el se lipsi de el cu mari avantagii. Când avu 5 ruble într'o pungă și tot pe atata în alta, el le cusu solid, le acoperi cu frunze uscate și le îngropa la rădăcina unui sorb, apoi se puse pe lucru ca să înciripească o a treia.

(Va urma.)

¹⁾ Adecă prin ban: o kopeică e un ban, a suta parte din rublă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
 cât se poate de moderate. Comande primesc
 atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul
 on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.
 (Co 105—50)

Frideric Hönig turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
 Arad, str. Rákoczi nr. 11—28. [Ho 5—] Fondat la 1840.
 ∴ Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se elatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

KNUTH
 BUDAPEST VII.

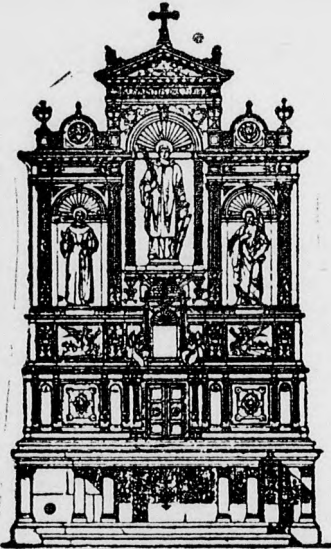
KÁROLY
 GARAY-UTCZA 6—10

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

KNUTH KÁROLY inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Iosif.
 BUDAPEST, VII. Garay-utca 6—10 sz.

(E 268—20)

Bittenbinder Józset,

sculptor și arhitect de altare

Temesvár - Erzsébetváros
 Hatyu utca 61 szám (casa proprie).

Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: *Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scene de spovedanie, Sieriul Domnului, Grota Mariei de Lourđ, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.*

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Prețurent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

(Bi 53—52)

Nou salon de modă pentru dame.

Am onoare a aduce la cunoștința st. dame din Arad și provincie, că am deschis în **Arad, str. Deák Ferencz, nr. 8.**

un salon de modă englezască și franceză

conform celor mai delicate pretențiuni. Experiențele de mai mulți ani câștigate în Paris și Londra sunt o garanție pentru executarea celor mai elegante toalete și costume. Modelele mele aduse din Paris sunt dintre cele mai excelente. Se pot comanda mustre de croiu după revista de modă.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt

Cu stimă:

Lamersdorf Zs.

(La 331—10)

On parle français Si parla italiano.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH
 fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

≡ Execută totfelul de icoane artistice. ≡

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. **Picturi renumite în oleu** în toată mărimea, după orice fotografie mică. **Fotografierea, copiilor** executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul. **Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.**

Li 72—60

Cu deslușiri servesc.

Magazin de articlii pentru biserici și preoți.

GHEORGHE IANCOVICI ≡ **ARAD** ≡
 Forray utca n-rul 2.

Postavuri de reverenzi, brâuri, preoțești, roșii, vâșii și negre :

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de toamnă

în stofe, mătăsuri, flaneluri, delainuri, parcheturi, ciorapi împlețiți în temniță, și multe alte articole cari nu se pot toate înșira :

Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserică și preoți :

(Ja 329—20)

Vânzare ocazională!

Prețuri foarte ieftine!

Magazin de dantele Arad, str. Asztalos Sándor 4.

Nu dați ascultare reclamelor răsunătoare, fiindcă este în interesul d-voastre să cumpărați mărfuri bune și ieftine.

Se vor pune în vânzare următoarele mărfuri ieftine:

Dantele dela 2 fil.	Năfrâmi de buzunar de batist pentru femei 20 fil.	Cămeși albe din șifon „R” pentru bărbați 1.98 cor.
Țesături de dantele dela 50 fil.	Tricouri de vară pentru copii 50 fil.	Cămeși de noapte din șifon R. 2.60 cor.
Gulere de dantele în orice fason.	Batist pentru scutirea corsetului 60 fil.	Pantaloni albi, croi francez, Köpper I, 2.80 cor.
Decoruri pentru haine, în orice execuție.	Jupoane de lister și clot cu crețele duble 3 coroane.	Gulere pentru bărbați, calit. I. 30 și 12 fil.
Cordele late, în orice culoare, 1 m. 60 fil.	Jupoane de mătăasă taft în orice culoare c. 7.	Manșete pentru bărbați „ ” 40 fil.
Ciorapi de mătăasă, moulin în orice culoare, cor. 1.10.	Talii de mătăasă 6 cor.	Bretele în orice culoare 70 fil.
Ciorapi ordinari pentru femei 3 păr. cor. 1.—	Talii de batist cor. 2.40 fil.	Cravate de mătăasă p. bărbați 30 fil.
Ciorapi flour calit. I. 3 păr. cor. 2.40.	Halaturi de delin, execuție frumoasă 6—6.50 coroane.	Ploiere pentru bărbați și dame 2.80 cor.
Ciorapi cu vărgi pt. bărbați 3 păr. cor. 1.20	Cămeși pentru femei din șifon „R”. 1.60 cor.	Albituri fine pentru femei, acoperitoare de dantele pentru porturi, stori, draperii, covoare, linoleu.
Ciorapi pentru băieți, în orice mărime delă 30 fil.	Pantaloni pentru femei din șifon „R” 1.80 „	Mătăsuri taft și messalin, dantele și țesături de dantele, asortiment foarte bogat.
Ciorapi de mătăasă pentru femei 4 cor.	Cămeși de zefir pentru turiști, execuție elegantă 2.60 cor.	Madeire brodate, corsete Reform etc. etc.
Mănuși de ață 40 fil.	Cămeși de zefir fără guler 2.80 cor.	
Mănuși lungi de mătăasă 3 cor.		
Mănuși de piele glacé lungi cor. 3.60 fil.		

==== Rugăm să vă convingeți fără obligamentul de a cumpăra. ====

Prețuri ieftine!

Telefon: 932.

[Ge 304]

Cu stimă: Magazinul de dantele (Csipkeáruház).

Atențiune! Mare asortiment de Madeira.

Mare asortiment de dantele și țesături de dantele.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

Noutăți de ghetete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special **WEINBERGER JÁNOS**

Ve 347—156 **magazin de ghetete**

ARAD

bulev. Andrassy nr. 20

TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Nou atelier pentru gravură de firme!

Fostul conducător al atelierului de gravură a lui **CZELER ISTVÁN Zöldy Gyula**, și-a deschis în Arad, piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

Preparatele „BLEYER”:

Cremă Iona 1 cor.
 „ săpun 1 cor.
PUDRĂ „ 1 cor.

PARFUMURI veritabile franceze dela 2 cor. până la 30 cor., în orice preț. La comenzi de 10 cor. expediarea o face francată farmacia „ILLES PROFETA” a lui

BLEYER

BUDAPESTA, VIII., Strada Illés n-rul 15.

(In colțul străzii Prater.)

(E 151—10)

Stofele alese de Direcțiune lucrute după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov

strada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stofe indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306—20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 239—52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fina anului 1912.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	110,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Un candidat de avocat

cu praxă ață aplicare momentană în cancelaria subscrisului
Dr. Iustin Petruțiu, adv.
 Chișineu (Kisjenő).
 (Pe 837)

Apotecă

în comună curat românească cu medic în loc și doi medici în raion, fabrică și mai multe oficii piață de săptămână și târguri de țară, cu raion, foarte mare e de vândut. Adresa la administrația Romanului”.
 Ca 312—6

Doi candidați de avocați

ață aplicare momentană în cancelaria avocațială a lui
Dr. Gheorghe Drimba,
 (Di 349—6) Colahm (Köhalom).

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor,** Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
 (Pi 307—100)

Aviz!

În Librăria diecezană din Arad se află următoarele manuale de școală prelucrate cu multă îngrijire de inv. Szabó-Dirlea: Gramatica și citirea maghiară pentru școlile elementare cu limba de propunere română. Partea I 40 fil., partea II 50 fil. Ambele părți sunt aprobate atât de consistorul gr. or. rom. din Arad, cât și de ministerul de instrucțiune publică.
 (Sa 323—2).

Institut pentru aranjarea școlilor populare

cu instrumente și aparate în înțelesul legii art. XXVII din 1907. Proprietar: **Iuliu Crăciun,** farmacist Buda-
 pesta, VIII. József körút 20.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. învățători și comisiuni școlare că în scurt timp va apare lista instrumentelor și aparatelor susnumite în limba română. Rog a aștepta cu comanda și a mă sprijini prin aceea că comanda le trimiteți mie.
 Ca 313—4.

Se primește

Un sodal iscusit

în bransa de pălării și artiții de modă pentru bărbați, cari cunosc perfect limba maghiară, germană și română.

Oferte detaliate sunt a se adresa către firma **Emmer Ferencz** utóda **Weismayr Ferencz,** Timișoara (Temesvár)
 Ve 332—3

Prăvălie de instrumente muzicale

de vânzare.

Tot aci, din cauza defacerii prăvăliei, se vând totfelul de instrumente muzicale, violini pentru începători, harmonice, goarne și instrumente de suflat, cu prețuri foarte scăzute.

Vasváry K. I.
 Arad. str. Asztalos nr. 5.
 Va 330—3

Un candidat de avocat

ață aplicare pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria subscrisului.
Dr. Victor Gerasim, adv.
 (Ge 378—4) Iliu-Murășană (Marosillye).

Caut o domnișoară

care știe și limba germană pentru copiii mei
T. Bahesu,
 (Bu 380—2) prim forestier (m. kir. főerdőmérnök).
 Beszterce-bánya.

OMEGA
 sunt cele mai bune și mai precise oroloage.
 Se capătă la toți ceasornicarii mai de seamă. (Du 345—12)

Dacă voiți să cumpărați ieftin haine moderne și bune, ghețe și pălării

să vă adresați cu încredere prăvăliei
KORÁNYI JENŐ, ARAD
 piața Libertății (Szabadság-tér).
 (Ko 358—10)

(Ba 116—280)

Gustați
Berea SLEPING-car
 din fabrica „Bragadiru“.

ATELIERUL DENTISTIC
 ni-l-am mutat din Strada Furray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,
 pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și nu se frâng.
Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.
med. BERTALAN KURZER și ERNŐ VIDOR de Márta.
 (Ku 154—30)

SIGISMUND LAUTER
 mănuser și bandagist.
VĂRȘET—Versecz Promenada Andrassy
 (Edificiul „Casei de păstrare“.)
 Oferă **bandage** proprii recomandate de cei mai buni medici, **corsete, bandage pentru pânțe, irigatoare, suspensorii, vată** (bumbac), **legătoare,** apoi cele mai excelente prezervative pentru femei și bărbați, mănși și parfumuri, cu prețurile cele mai convenabile.
Serviciu prompt!
 (La 373—10)

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și suciri trușești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerete și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestel stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **Dr.-ului PALOCZ,** medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucirile trușești ale bolnavului se curată, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. **Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată.** În ceea ce privește cura, depărtarea nu este pedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m. **Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.**

Adresa: **Dr. PALOCZ,** medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

Cele mai fine și mai elegante haine pentru bărbați și copii,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de cumpărare pentru orice îmbrăcăminte se află la

MOSKOVITZ ZS.
ARAD, (edificiul Teatrului)
 unde e asortiment bogat și cel mai bun croi.

Atrag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți, precum și a d-nilor teologi și pedagogi asupra îmbrăcămintelor „**ȘAGUNA**” făcut de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai la mine, precum și redingote și veste prețești.

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străformă după măsura corpului fără nici o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534. Intrebuintarea telefonului pentru P. T. public e gratuită.

Comande din provincie se eșep-tuesc momentan.

(Mo 344—4)

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de corsete din Brașov”

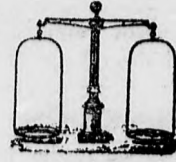
Execută și expediază orice articoli în branșa aceasta. —

Rog să cereți prețuri ilustrat. —

[Go 262—50]

CORSETT CHIC

În lucrătoria electrotehnica și mecanica și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucrează: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea crevetelor. Cântare de precizie pentru farmaciști, drogerii și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

(Po 78—30)

AVIZI

[Ru 226]

Am onoare a aviza onoratul public, că a sosit în mare transport apa minerală de

malnaș

cea mai plăcută apă pentru vin.

Cu stimă

Rubinstein Mór, Arad.

Dacă îți asudă picioarele întrebându-te renumita

(E 170—20)

„Cremă de piu a lui ERÉNYI”

1 borcan mare . . . 1 cor.
1 borcan mic . . . 60 fil.

Se poate cumpăra în toate drogheriile, prăvăliile de galduterii și ghețe și în toate bărbierii, precum și dela preparatorul

TIVADAR ERÉNYI

ARAD, Strada Aulich Lajos n-rul 20.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa

primă ca: **ou-țite de buzunar, briciuri de ras, foarfece de oțel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădinar, bantaje; legături la curarea morburilor se efectuează prin oameni experți.**

Ciorapi de gumă, specialist pentru mâini artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efectuează garanție de oameni experți.

Cafenea nouă!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public a cunoștințelor și prietenilor mei, că am preluat fosta cafenea „Newyork” (în colțul străzilor Deák Ferencz și Fábrián) și eu totul renovată și aranjată spre comoditatea onoratului public sub numirea

Cafenea „Turul” („Turul” kávéház)

am deschis-o Duminecă în 25 August n. 1912. Nizuința principală îmi va fi să mulțumesc pe deplin pretențiunile on. public. Se vor servi totdeauna **mâncări reci** precum și beuturi curate. **Cafenea nouă este deschisă până dimineața!** Zilnic taraf de lăutari! Rog binevoitorul sprijin,

Cu distinsă stimă:

Ha 333—3

HAVANCSÁK JÓZSEF, cafegiu.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că promite pregătirea a ori-ce fel de

cupatoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Schö 64—30)

Comandele se execută imediat.

Kiss András

oroitor pentru bărbați

ARAD, bulevardul Arhiducele Iosif nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public și a mușteriiilor mei din Arad și provincie că atelierul meu de eroitorie din strada Deák Ferencz nr. 2 l'am strămutat în bulev. Arhiducele Iosif nr. 2, în edificiul băncii „VICTORIA”, vis-à-vis de primărie. Atelierul meu l-am asortat cu materii din străinătate pentru sezonul de toamnă, asigurând on. public de un serviciu prompt și conștiințios.

Cu deosebită stimă:

Kiss András

oroitor pentru bărbați.

Crewa Viola are un efect neîntrecut pentru îngrijirea mânilor și a feței. După întrebunțarea de câteva zile numai, face pielea ulmitor de frumoasă, încât toți îi admiră efectul. Depărtează de pe față toate zgrăbunțele, comedoni (coși), pistrui, petele de mai și îi dă pielei o culoare albă și sănătoasă. În trebunțarea: înainte de întrebunțarea față și mâna trebuie spălată cu apă moliceică și cu săpun Viola. Pelea uscată bine e a se unge ușor de mai multe ori peste zi.

Prețul 1 cor. 50 fileri.

Săpunul Viola E liber de leșie, nu conține nici un fel de substagță corosivă și are un miros deosebit, mărește efectul cremel Viola în mare măsură. Prețul 1 buc. 1 cor.

Pudra Viola e cea mai bună și cea mai inofensivă. Prețul 1 cor. 50 fileri. — Se pot cumpăra dela

ELEMER NAGY farmacia „Pálffy”

BUDAPESTA, II., FŐ-utca 80 (în colțul dela Kacsá-utca)

(E 189—10)

[Se 71-]

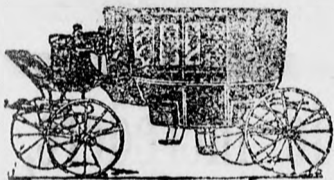

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
 Hermannsplatz 8, etagiul I.
 Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
 str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
 fabricant de trăsuri și autocaroserie
 furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
 melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.
 Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.
 (Ko 98-30)

CUCHT HUGO
 mechanic
 BISERICA-ALBĂ str. Becker 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru eusut, de cârpit ciorapi și brodat.
MĂȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.
ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.
PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat.
IN ATENȚIUNE: nu țin agenți volajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

Ku 111-30

Pentru curățirea mobilelor e cel mai bun reparatorul de mobilă (Möbelreparator.) Se pot cumpăra tot în acest atelier.

Stahl György

măsar artistic și de mobile

LUGOJ, str. Bisericeii nr. 15.

recomandă depozitul său bogat de

mobile

pentru chilii de dormit, sufragerii, camere pentru bărbați, garnituri de piele engleză, mobile de fer și alamă, căruțe pentru copii, icoani și oglinzi etc. Are în deposit și mobile vopsite. (Sa 262-10)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

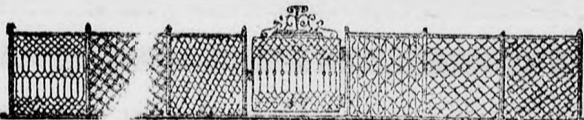
Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

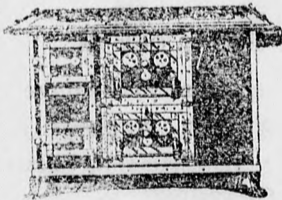
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre făgrea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, care sunt provăzute în partea superioară — ca violna — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 387 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sîrmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (spärherturi), cuptorașe în UNGVAR Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciurnit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (spärherturi) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimit gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

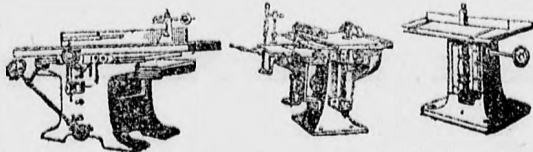

Ko 86-30

Orova Károly,

inginer-mechanic diplomat.

Budapest, V., Kálmán-utca 24. — Telefon 146-38.

Reprezentantul fabricii de lucrare a lemnului de specialitate:

TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.

SPECIALITĂȚI: Herestraie rapide și cu două tășuri instalare completă de herestraie cu aburi și uzine. Garnituri pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur.
 Mare depozit în mașini și unelte pentru lucrarea lemnului pe seama măsarilor și inginerilor!

Condițiuni favorabile de plată!

[0 46-]

Catalog trimit gratuit.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) filleri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fl.

LEGĂTORIE DE CĂRȚIIustin Ardelean Arad str. Weitzer
13 primește totfelul de lucrări aparținătoare acestei branșă. A 293**CREMĂ PENTRU FAȚĂ**pudre, parfumuri, apă de Colonia, perii pentru dinți, păr și haine, pleptene, ace pentru păr etc., de calitate cea mai bună, — mare asortiment — se pot căpa în drogheria
(To 204—10)Török Andor és Társa
Arad, Andrassy-tér 20. Telefon 900.**DIAMANT FERENCZ**
electrician, magazin de candelabre
Arad, str. Dvák-Ferencz nr. 7.
(Di 336—104)**CAUT CA ECONOAMĂ**o femeie onestă cultă și prezentabilă vărsată în afacerile casnice, menaj și cusut, ce se recere pe lângă creșterea unei fetițe de 14 ani. Etatea până la 45 ani, ofertele se vor adresa administrației sub deviza „Nello”.
(Ba 379)**Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?**

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întregite, când eu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanția 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladármare magazin de instrumente muzicale
Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

(R. 103—30)

Deschidere de prăvălie pentru mode de dame.

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. publicului din Lugoj și jur, că mi-am deschis zilele trecute un:

Magazin pentru mode de dame

manufactură și mărunțișuri pentru croitori

LUGOJ în casa Schieszler, colțul str. Bonnaz și Szende.

In urma bogatelor experiențe și cunoștințe câștigate în această branșă în magazinele cele mai distinse din nenumăratele centre mari, precum și în urma legăturilor mele cu firmele și fabricile mari, sunt în plăcuta poziție, să satisfac cele mai rafinate gusturi.

In nădejdea că P. T. public îmi va acorda tot sprijinul

semnez cu stimă:

George Ștefani.

[Se 364—30]

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

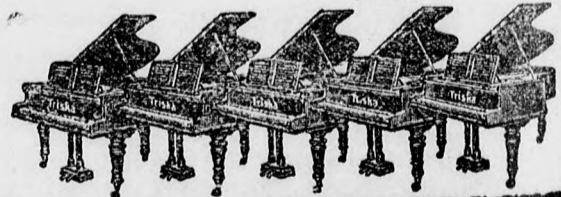
TRISKA J. Gluj—Kolozsvár, Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit pian: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gösel.
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.
Efectuează reparaturile cele mai gîngașe și acordează cu acurateță.
[Ti 22]**10 ani garanță**

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.**NEUMANN M.**croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::**ARAD**

No 502

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

TIPARUL TIPOGRAFIEI CONCORDIA ARAD.